

OM azonosító: 028572

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY NYITNIKÉK TAGÓVODÁJA
„LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE”
HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA



Készítette: A MIÓVI Nyitnikék Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2024. szeptember 1.

2024.



MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škól v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

ADAPTÁCIÓ:

A LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE MINŐSÍTETT ÓVODAFEJLESZTŐ PROGRAM ALAPJÁN

Tartalom

I. BEVEZETÉS	5
I.1. Helyzetelemzés	5
I.2. Az óvodai nevelési programunk értékei.....	6
I.2.1. Célunk.....	6
I.2.4. A Pedagógiai Program jellemzői	7
I.2.5. Gyermekkép.....	7
I.2.6. Óvodakép.....	8
II. A MIÓVI NYITNIKÉK TAGÓVODÁJÁNAK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA.....	9
II.1. Az óvodai nevelés feladatai	10
II.1.1. Az egészséges életmód kialakítása.....	11
II.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	11
II.1.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	12
II.1.4. Multikulturális nevelés	13
II.2. A Lépésről- Lépésre Óvodafejlesztő program alappillérei	13
II.2.1. Individualizálva szocializál	14
II.2.2. Sajátos tevékenységközpont rendszer– az óvodai élet tevékenységeinek formái.....	20
II.2.2.1 Az óvodai élet tevékenységformái	23
II.2.2.2. Munka jellegű tevékenységek.....	26
II.2.2.3. Tanulás	27
II.2.2.4. Mozgás	30
II.2.2.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	32
II.2.2.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka	33
II.2.2.7. Verselés, mesélés	34
II.2.2.8. A külső világ tevékeny megismerése.....	35
B) Matematika	36
II.2.3. A családok bevonása az óvodai életbe.....	37
II.2.4. Családgondozás és szociális munka	39
II.3. Az óvodai élet megszervezése.....	40
II.4. Az óvoda hagyományos ünnepi, egyéb rendezvényei	42
II.4.1. Ünnepeink	42
II.4.2. Megemlékezéseink.....	42

II.4.3. Az óvoda rendezvényei.....	43
II.5. Szolgáltatásaink	43
III. Esélyteremtés, Esélyegyenlőség.....	43
Esélyteremtés / a HH és HHHH gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése /	43
III.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)	43
III.2. A Tehetséges gyermek.....	45
III. 3. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	47
IV. Az Óvoda kapcsolatrendszere	48
IV.1. Partnereink	48
IV.2. Az óvoda iskola átmenet	49
VI. Gyermekvédelem.....	50
VIII. Óvodánk dokumentumai	53
VIII.1. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	54
VIII.2. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése	55
VIII.3. A Pedagógiai Program ellenőrzése, értékelés.....	58
VIII.4. Az intézmény, nevelő – fejlesztő munkáját érintő egyéb értékelések.....	58

I. BEVEZETÉS

I.1. Helyzetelemzés

A MIÓVI Nyitnikék Tagóvodája 7 vegyes csoporttal működő intézmény, egy tornaszobával és önálló konyhával és étteremmel rendelkezik. A hatalmas füvesített udvarunk sokféle játéktevékenységre, mozgásra ad lehetőséget. A rendszerváltást követő társadalmi-gazdasági változások az óvodánkat erőteljesen érintették. Az 1980-as évek elejétől a környezetünkben élő lakosság cserélődése kezdődött el. A szép kertés munkáslakásokba egyre több peremhelyzetbe került család költözött be, - melynek következményeként mára a város egyik legveszélyeztetettebb területén helyezkedik el intézményünk, olyan utcák határolják, ahol a lakosság többsége cigány származású, mentálisan, szociálisan veszélyeztetett. Az óvodánkba járó gyermekek közül is egyre több a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, potenciálisan veszélyeztetett gyermek.

Az innovációra, megújulásra kész nevelőtestület felmérve a gyermekek fejlettségi szintjét, a családból hozott ismereteket, 1999-ben adaptálta a Lépésről- Lépésre minősített Óvodafejlesztő Programot. 2007-ben HEFOP 3.1.2. UNIÓS pályázat sikeres befejeztével a Kompetencia Alapú Óvodai Programcsomag beillesztésre került Helyi Pedagógiai Programunkba. 2019-ben csatlakoztunk EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása programhoz.

1998-ban óvodánk Szabó Lőrinc „Nyitnikék” című kedves gyermek verse ihletésére felvette a Nyitnikék Óvoda nevet. E név választásával az óvoda sokszínű pedagógiai munkáját, nyitottságát, érdelemgazdagságát, vidámságát kívántuk kifejezni. Az óvoda kapcsolatot épített ki a Magyar Máltai Szeretet Szolgálattal a Jelenlét Mintaprogramja megvalósítása kapcsán. Ez különösen a Lyukóvölgyben élő gyermekeket és szülőket érinti. A program célja, hogy a városi nyomortelepeken végzett állandó és intenzív szociális munka révén a lakosság közreműködésével elősegítse a leszakadó közösségek felemelkedését, társadalom peremére szorult emberek integrációját. Az óvoda és a jelenlét program munkatársai közösen végezték el a „A Kedvesház program” továbbképzést 2021-ben. A kialakult kapcsolatnak köszönhetően biztosítani tudjuk a szülők tájékoztatását, jobban ismerjük a gyermekek és szülők helyzetét. Az intézményt érinti, hogy többek között a mi szakmai véleményünk alapján nem épült szegregált óvoda Lyukóvölgyben. Jellemzően ezeket a gyermekeket a mi óvodánk fogadja be.

A pedagógiai program küldetése – filozófiája

Pedagógiai programunk hangsúlyai:

Közös felelősséget kell érezni szülőnek és pedagógusnak egyaránt gyermekeink neveléséért. Ennek megfelelően olyan nyitott óvoda megvalósítására törekszünk, melyben az eltérő szülői igény és az együttnevelés megvalósítható.

Közös célunk a gyermekeket felvértezni mindazokkal a tapasztalatokkal, melyekkel eligazodhatnak a világban. A nyitottság élményt, tapasztalatot, helyzeteket kínál, amelyben a gyermekek:

- önállóan gondolkodhatnak,
- a természetes kíváncsisághoz támogatást kaphatnak,

- felfedező kedvüket és csodaérzéküket erősíthetik,
- kreatívan reagálhatnak,
- együtt gondolkodhatnak,
- helyzetek között választhatnak, dönthetnek.

Célunk továbbá az egészséges és biztonságos körülmények között megvalósuló nevelés. Az intézmény ennek jegyében a szülő, törvényes képviselő tájékoztatása alapján biztosítja a diabétessel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

A biztonságos ellátás érdekében a munkatársak továbbképzéseken vettek részt.

Pedagógiai programunkban kiemelkedő szerepet kap:

- gyermekek egyéni különbségei, eltérései, a fejlettségi szinthez igazodó komplex - képességfejlesztés,
- egyedi tevékenységközpont rendszer,
- szülők óvodai életbe való bevonása, a családgondozás,
- élethosszig tartó tanulás igényének megalapozása.
- egészségtudatos nevelés: egészséges testi, lelki fejlődés biztosítása, egészség megőrzés, prevenció
- környezeti nevelés
- hátrányok csökkentése, tehetség kibontakoztatása
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- tehetségek felkutatása, gondozása (mozgás, tánc, zenei nevelés)

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését. Segítjük és közreműködünk a komplex felzárkóztató és jelenléti programokban.

I.2. Az óvodai nevelési programunk értékei

„Minden élmény arra tanítja a kisgyermeket, hogy értékesek és tiszteletre méltóak. Tudják, hogy az egyéni szükségleteik ki lesznek elégítve és jogaikat védik a felnőttek. Közben egyre jobban törődnek környezetükkel és feladják én-központúságukat mások és a csoport javára.”
/Carol Seefeldt/

I.2.1. Célunk

A személyiségértékek, tulajdonságok sokoldalú fejlesztését megalapozni az adaptált Lépésről - lépésre minősített óvodafejlesztő helyi Pedagógiai Program által, amelyeket a beillesztett kompetencia alapú óvodai programcsomag tesz színesebbé. A helyi Pedagógiai Integrációs Program célja továbbá, hogy az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HH és HHH gyermek óvodába kerüljön és rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez. A törvény előírja a kötelező beóvodázást. Annak érdekében, hogy az óvodaköteles gyerekek eljussanak a beiratkozásig, a családsegítőkkal és a védőnőkkel közösen dolgozunk. Az intézményhez kapcsolódó családok körében gyakori jelenség, hogy ideiglenesen Kanadába, Nyugat-

európai országokba migrálnak, Az intézményünknek célja, hogy a visszatérő családok, gyermeket visszafogadja annak érdekében, hogy a nevelési folyamat ne törjön meg véglegesen. Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban, integrált iskolai környezetben kezdik meg általános iskolai tanulmányaikat.

Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Nemzetiségi Önkormányzattal, Civil szervezetekkel, Miskolc Város Kulturális- Sport intézményeivel- annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

I.2.4. A Pedagógiai Program jellemzői

- gyermekközpontú és családoorientált szemlélet,
- olyan interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymás kiegészítőnek tartja.

I.2.5. Gyermekkép

Az Alapprogram megállapítása szerint: Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érzés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodás gyermekekre jellemző:

- testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás és a pihenés,
- lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés és az elfogadás,
- elsődleges és legfontosabb tevékenysége a játék,
- jellemző rá a fokozott kíváncsiság, érdeklődés, nyitottság, és az utánzás iránti vágy, vonzódik a természethez, az állatokhoz, a növényekhez, a zenéhez, meséhez és az alkotó tevékenységekhez, ezáltal tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Szeretnénk, hogy óvodásaink:

- minden nap szívesen jöjjenek óvodába,
- legyenek boldogok, tudjanak egyedül és társakkal játszani,
- személyiségük legyen kiegyensúlyozott, érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, egészséges önbizalommal rendelkező, a szabályokat megértő, betartó és kreatív,
- testileg, szellemileg önmagukhoz képest fejlődjenek.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyerek számára:

- az egyenlő hozzáférést
- az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit (ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön)

-
- meglévő hátrányai csökkenése lehetőségeit
 - a kiemelkedő képességei tehetséggondozását

Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának!

Az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akikre jellemző:

- az összerendezett, harmonikus mozgás,
- nyitott érdeklődés,
- differenciált érzékelés és észlelés,
- a kialakult testséma, én- tudat és téri tájékozottság,
- a tanulás alapját képző szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás és feladattudat,
- együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

I.2.6. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Ezért Együtt nevelünk a családokkal. A pedagógusoktól elvárás, hogy ismerjék azokat a kihívásokat, szerepvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. A szülővel a gyermekjóléti, szociális intézményekkel a társadalmi felzárkózást célzó programokkal történő együttműködés segíti a mélyszegénységben, szegregált élethelyzetben élő családok megértését. Elismerve azt, hogy ezen élethelyzetekben is van tere az együttnevelésnek, a szülő/gondviselő és az óvodában dolgozók közös felelősség vállalásának a gyermekek érdekében.

Az óvoda nyitottsága, mint elv, befolyásolja az óvoda kapcsolatainak alakítását, a családoktól az iskolával való együttműködésig.

A nevelési hitvallásunk a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása. Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen.

A gyermeki személyiséget övező bizalom

- pedagógiai optimizmus,
- a különbözőségek elfogadása,
- a diszkrimináció tilalmának érvényesítése által valósul meg.

A **NYITOTT ÓVODA**, a szűkebb környezet igényeihez igazodva, s azok által befolyásolva, szakmailag önálló intézményként elsősorban a gyermekek nevelését a családi nevelés kiegészítését vállalja fel. Körzetünkben az eltérő családi szükségletek következtében óvodánk funkciói közül a következők válnak hangsúlyosabbá:

- a halmozottan hátrányos gyermekek nevelésénél az egyik legfontosabb az óvó-védő, ellátó-gondozó funkció, az egészség megőrzése érdekében végzett prevenció,

A programunk érinti a teljes intézményt, kiemeli az „óvodafejlesztő” tevékenység szerepét. Az óvoda, mint intézmény egy komplex rendszer, amelynek minden összetevője kölcsönhatásban működik. A koncepciók a teljes rendszert érintik. Az óvoda nyitottsága, mint elv, befolyásolja az óvoda kapcsolatainak alakítását, a családoktól az iskolával való együttműködésig.

Az óvoda a teljes társadalmi környezet, de elsősorban a családok felé nyitott.

Kiemelt feladatnak tekintjük az óvoda-iskola átmenetet. Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődést. Az óvoda a partneriskolákkal programokat szervez, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába.

A nyitott óvoda jellemzői:

Az óvodapedagógusok és munkatársaik:

- ismerik a családok szükségleteit, évente megkérdezik a szülőket,
- ismerik a családok értékrendjét és a szülők véleményét az óvodai nevelésről,
- bevonják a szülőket az óvodai életbe és szakmai támogatást adnak a családi neveléshez,
- a szülők igényeihez igazodva gyarapítják pszichológiai, pedagógiai, egészségügyi ismereteiket (Szülői Kör)
- közvetítő szerepet tölthetnek be a gyermekek, a családok és a speciális szolgáltató, szociális ellátó intézmények között,
- a családokat érintő ellátatlan feladatok megoldása érdekében együttműködést alakíthatnak ki civil szervezetekkel,
- a családokkal közösen gazdagíthatják a gyermekek tapasztalatait, élményeit, az óvoda feltételrendszerét.

II. A MIÓVI NYITNIKÉK TAGÓVODÁJÁNAK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

*Nyitni kék, fűtyülöm,
nyitni kék,
hinni és bízni
kellenék,
Nyitni kék! Ébred
a hegy, a völgy,
tudom, mire gondol
a néma föld.
Ő volt a szájja,
a Nyitnikék,
elmondta a holnap
üzenetét:
a hitet, a vágyat
fűtyülte szét,
kinyitotta a föld
örök szívét:
fűtty-fűtty-fűtty,
nyitni kék, nyitni kék –
Nyisd ki, te, versem,
az emberekét!*

Szabó Lőrinc: Nyitnikék (részlet)

II.1. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Célunk:

Az óvodánkba járó gyermekek

- esélyegyenlőségének megvalósítása
- a nemzeti és az egyetemes értékek közvetítése
- multikulturális és interkulturális értékek közvetítése
- egészséges életmódra nevelés
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének, beilleszkedésének segítése, egyéni és differenciált fejlesztés által
- tehetséggondozás.

A gyermekek differenciált fejlesztése nem kiemelten, hanem saját csoportjukban egyéni, illetve mikrocsoportos formában történik. A fejlesztési terv végrehajtásával kívánjuk elérni, hogy gyermekeink kiegyensúlyozottak, érdeklődőek, nyitottak legyenek az ismeretek befogadására, és váljanak alkalmassá az iskolai tanulmányok megkezdésére. A családok nagyobb odafigyelést tanúsítsanak gyermekeik gondozására, nevelésére.

Feladataink:

- a gyermekek fejlettségének megismerése,
- a gyermekek csoportba való befogadásának elősegítése személyes példamutatással,
- az egyéni bánásmód, a folyamatosság, a fokozatosság elvének kiemelt alkalmazása, valamint konstruktív fejlesztés biztosítása,
- a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek felzárkóztatása, a szocializációra, az étkezési, higiénés, öltözködési szokások kialakítására, a közösségi életre nevelés, a beilleszkedés elősegítésére helyezi a hangsúlyt.

A fejlesztés tartalma:

Szeretetteljes légkörben fogadjuk a gyermekeket, fontos, hogy a családok bizalmát megnyerjük.

Az új gyermekek befogadását elősegítik a vegyes életkorú csoportok, csak kevés új gyermek érkezik, s több időt, figyelmet tudunk rájuk fordítani. A régebbi óvodások segítenek a befogadásban, későbbiekben a csoportélet szokásainak elfogadásában.

A családokat tájékoztatjuk az óvoda alapvető elvárásairól, és egyben segítjük a szülőket a tárgyi feltételek megteremtésében (ruhagyűjtési akciók, tisztasági felszerelések stb.).

II.1.1. Az egészséges életmód kialakítása

Egészséges életmód, gondozás

Befogadás ideje alatt megismertetjük a gyermekekkel a mosdó és a WC használatát, a testápolási szokások sorrendjét, s ezeket a helyes egészségügyi szokások kialakulásának érdekében folyamatosan, következetesen gyakoroljuk.

A reggeli nélkül érkező gyermekeket megreggeliztetjük. Az étkezési szokásokban előforduló egyéni különbségeket, lemaradást kulturált körülmények biztosításával, személyes példaadással próbáljuk koruknak megfelelő szintre hozni.

Az öltözködési szokásokat a szülők bevonásával fokozatosan alakítjuk, hangsúlyozzuk a réteges, az időjáráshoz igazodó öltözködés szükségességét

A jó közérzethez elengedhetetlen a fehérnemű tisztántartása és váltása.

A naponta szervezett mozgásfejlesztő játékokat vonzóvá tesszük a gyermekek számára.

Feladatok:

- az egészséges életmód feltételeinek biztosítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése,
- az egészséges életmód szokásainak kialakítása, különös tekintettel a komfort nélküli lakásokban élő családok gyermekeinek alapvető higiéniai szokásainak megalapozására,
- az egészség megőrzése, edzése, prevenció, valamint a gyógytestnevelés bevezetése, só szoba használata,
- rendszeres kapcsolattartás az óvoda orvosával és védőnőjével a gyermekek egészségének ellenőrzése érdekében,
- a szülők rendszeres tájékoztatása,
- az érzékszervek egészséges működésének segítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás, a testi képességek, a mozgáskultúra fejlesztése.

II.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Érzelmi nevelés, társas kapcsolatok

A családi, biztonságos légkör segíti a gyermekek beilleszkedését az óvodába. Az óvoda minden dolgozója különös empátiával fordul a beérkező gyermekek és szülei felé. Ezekre a gyermekekre általában jellemző a szélsőséges érzelmi magatartás (időnként indulatosak, máskor szeretetehesek). A megfelelő tevékenykedtetés biztosításával igyekszünk a szélsőséges megnyilvánulásukat optimális mederbe terelni. Társas kapcsolatuk alakulását személyes példamutatással, pozitív tulajdonságok kiemelésével és a helyes magatartási formák elfogadtatásával segítjük. Viselkedésmintákat nyújtunk a konfliktus-helyzetek kezelésére.

Feladatok:

- a társadalmi élet alapvető ismereteinek közvetítése közös élmények, tapasztalatok útján,
- az erkölcsi érzelmek megalapozása,
- az alapvető udvariassági szokások magatartásmódok fejlesztése,

-
- a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés erősítése,
 - a tevékenységekben az eredményre törekvés, akadályok leküzdésére nevelés, az akarat fejlesztése,
 - a reális, saját értékeit felismerő énkép alakítása, a szükségletek, attitűdök beállítódása, formálása,
 - a személyes és a csoportélet hagyományainak ápolása,
 - a gyermek - dajka és más óvodai dolgozó kapcsolatát pozitív attitűd jellemezze,
 - szülőföldhöz való kötődés alapjaként, a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét
 - a HHH-s gyermekek speciális óvó-védő gondozása.
 - SNI-s gyermekek befogadása, sikerélményhez juttatása.

II.1.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

A Lépésről –lépésre program az értelmi nevelés során három nevelési alapelvet követ.

- 1) A konstruktivizmus elve, mely szerint a gyerekek maguk építik fel világukat, ismeretanyagukat, a felnőtteknek ebben alapvetően segítő, közvetítő szerepe van.
- 2) Fejlettségi szintnek megfelelő foglalkoztatás, mely a gyermek ismeretén alapul, annak megértésén, hogy minden gyermek azonos fejlődési stádiumokon megy keresztül, mégis mindegyikük egyedi, individuális lény
- 3) Progresszív nevelés olyan környezetet igyekszik létrehozni, amely támogatja az egyes gyermekek készségeinek és érdeklődésének fejlődését, ugyanakkor elismeri a két gyermek közötti, illetve kiscsoportos interakciók fontosságát.

Feladatok:

- olyan tárgyi környezet biztosítása, mely felkelti, és ébren tartja a gyerekek érdeklődést, kíváncsiságát, az új megismerése iránti igényét, a saját ötletei megvalósításának vágyát
- a gyermekek fejlettségi szintjének alapos megismerése

Anyanyelv fejlesztése – kiemelt jelentőségű az értelmi nevelés megvalósítása során.

Feladatok:

- a tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejező készségének fejlesztése, beszédkedv fenntartása.
- a kontaktusteremtés, a kommunikációs képesség, önkifejezés eszközeinek fejlesztése: a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdés érvényesülése, megválaszolása,
- az írott nyelv iránti érdeklődés támogatása,
- szókincs bővítés, játékos beszédfejlesztés, verbális készségfejlesztés,
- 3 évesek vizsgálata a KOFA-3 teszttel a szülő bevonásával
- 5 évesek logopédiai vizsgálata
- rendszeres logopédiai foglalkozás képzett logopédussal helyben.

Az óvodai élet minden területén kiemelt helyet kap a gyermekek anyanyelvi fejlesztése. Feladatunk ennek tükrében:

- a kommunikációhoz szükséges alapvető szavak, udvarias kifejezések megismertetése,
- szókincsük bővítése, önkifejezésük támogatása,
- a felnőttek által nyújtott példaértékű beszéd

Az őket érdeklő, hozzájuk közel álló történetek, mesék, versek megismertetésén keresztül tudjuk őket meggyerni a mese szeretetére.

II.1.4. Multikulturális nevelés

A multikulturális nevelés a pedagógiai kultúra része; didaktikai kategória, amely érzékeny mutatója annak, hogy a nevelő adott esetben a gyermekcsoport kulturális sokféleségét erőforrásként használja a nevelésben. A nevelés során érzékeltetni kell a kulturális különbségek és a társadalomban lévő emberi viszonyok jellegzetességeit.

A pedagógus olyan kompetenciákat alakítson ki a gyermekekben, amelyek képessé teszik őket arra, hogy szembenézzenek a nemzetközi közösségekben meglévő sokszínűséggel, különbözőségekkel, és tanulják meg kezelni ezeket.

A multikulturális nevelés célja, hogy a különféle, kultúrákkal és kulturális csoportokkal való együttműködést megalapozó kognitív, verbális és nonverbális készségeket fejlesszen ki.

Az óvodáinkba járó cigány származású gyerekek számára föl kínáljuk és beépítjük a saját kultúrájukból származó énekeket, verseket, meséket.

Alkalmassá tartjuk magunkat arra, hogy befogadjuk a hátrányos-, és halmozottan hátrányos helyzetű, a kiemelt figyelmet igénylő és akár a migráns gyermekeket is.

Tudjuk, hogy óvodás korban a gyerekek különösen fogékonyak a külső hatásokra. Az idegrendszer érése érdekében a szenzitív szakaszában nagy jelentősége van a minden irányú érzékeléses tapasztalatoknak, a mozgásra, beszédre ösztönző környezetnek, ezért a fejlesztést optimálisan ehhez érdemes igazítani.

II.2. A Lépésről- Lépésre Óvodafejlesztő program alappillérei

Az óvodai nevelés országos alapprogramja tartalmazza azokat az általános pszichológiai-pedagógiai elveket, amelyeket a gyermekek érdekében érvényesíteni kell.

A Lépésről- Lépésre óvodai program sajátosságai:

A program 4 koncepciója:

- 1) Individualizált fejlesztés.
- 2) Sajátos tevékenységközpont-rendszerben biztosítja a feltételrendszert, a tevékenységi formák színtereit, a szabad játékot és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek választási lehetőségeit. Ez a rendszer szintetizálja a szervezeti kereteket, és integrálja a fejlesztés tartalmát.
- 3) A családok bevonása az óvodai életbe. Aktivizálja a szülőket az együttműködésben. Erősíti a szülők felelősségét, támogatja a családi nevelés problémáinak megoldását. Az óvodapedagógus a rendszerben mintát ad a közös játékokra, a gyermekekkel való törődésre, a nevelésre.
- 4) Szociális feladatok felvállalása. A program, az óvoda lehetőségeit, a település igényeit, a családok helyzetét és a gyermekeket érintő társadalmi háttér folyamatokat figyelembe véve támogatja a szociálpedagógus feladatainak beépítését az óvoda által felvállalt tevékenységek körébe.

II.2.1. Individualizálva szocializál

Az óvodai nevelésben az életkori és életkori szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett az ember egyediségére, a gyermekek között meglévő különbségekre irányul a figyelem.

A Lépésről- Lépésre óvodai programban a család és az óvodai szocializáló szerepét hangsúlyozva, a 3-7 éves korban intenzív „én-fejlődés” szakaszában kiemelt jelentőségű az egyediség, az egyéniségtámogatása, megalapozása. Az óvodáskor végére jut el a gyermek az önértékesítéstől az együttműködésig, a társak szükségleteinek, igényeinek, szándékainak megértéséig. A gyermek hozza magával genetikusan múltját, ami nincs még teljesen beprogramozva, kezdettől fogva a környezetén keresztül válik azzá, ami. A fejlődés tehát részben a természet munkája, másrészt a nevelés, a fejlesztés eredménye. Az egyén „nyersanyagkészlettel” születik és az általános emberi képességeinek kialakulásához is megfelelő környezeti hatásokra van szükség. A sajátos lelki jelenségek kezdettől fogva nem az önmagába zárt individumban játszódnak, hanem emberek, a gyermek és a felnőttek között zajlanak, s utána válnak egy emberen belülivé.

A fejlődés tehát sohasem tekinthető pusztán önfejlődésnek, mivel a legspontánabb formáiban is kulturális fejlődés, a kultúra belsővé tétele. Ezért a gyermekek fejlődése feltételezi, megkívánja a nevelést. A személyiségfejlődés, az individuum alakulása döntően külső hatásokra következik be, miközben a gyermek másokkal együtt létezik. Ezekben az együttlételekben, személyközi kapcsolatokban következik be a szocializáció. A nevelés úgy is értelmezhető, mint tudatosan szocializáló tevékenység

Az individualizáló nevelés, fejlesztés olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyermekek egyéni különbségként hoznak magukkal.

Az individualizáló nevelés érdekében az óvodapedagógus érzékenyen reagál a különbségekre. Ez akkor valósítható meg, ha gyakori interakció jön létre a gyermek és az óvodapedagógus között. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartása modell értékű a gyermekek számára is.

Az individualizáló nevelés egyszerre erősíti az egyediséget, és ösztönöz az együttműködésre, támogatja a gyermekek szocializációját. Ez utóbbit is az egyéni sajátosságok ismeretében segíti, eltérő módszerekkel, különböző, egyénre szabott mértékben.

Az individualizálás áthatja az egész óvodai életet és annak minden tevékenységét. Az azonos korú gyermekek között is jelentős fejlődési különbségek vannak.

Ez megnyilvánulhat:

- a gyermekek eltérő, biológiai szükségleteiben (mikor éhes, szomjas, mennyit eszik, stb.)
- az adottságaikban,
- a tapasztalataikban,
- a mozgásigényükben,
- a szociabilitásban,
- az érdeklődésben, az egyéni élményekben,
- az énképben, a tanulás stílusában,
- a kontaktusteremtésben.

1. **Az individualizálás elvei:**

- a gyermekek személyiségének megismerése az óvodába lépéstől kezdve,

- az erősségek és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elvének érvényesítése (képessegek, részképességek elemzése),
- a személyes kontaktus biztosítása a tevékenységekben (óvodapedagógus-gyermek között),
- a gyermekek eltérő egyéni testi-lelki szükségleteinek figyelembevétele,
- az igény szerinti szeparáció lehetőségeinek biztosítása (a terem berendezésével),
- az eltérő időpontban jelentkező mozgásigény folyamatos kielégítése (állandó mozgástérrel),
- a személyesség biztosítása a gyermekek munkáinak, személyes tárgyainak tárolásában,
- a gyermekre vonatkozó információk bizalmas kezelése.

2. Az individualizálás lehetőségei a játékban

Az óvodai élet kezdő szakaszában a gyermek valódi játszótársa gyakran a felnőtt, az óvodapedagógus, vagy a beszoktatásban közreműködő szülő. A bevonható társként jelenlévő óvodapedagógus a gyermek egyéni igényei szerint segítheti az elakadó játékot. Fontos a felnőtt és a gyermekek közötti személyes kontaktus, amely megnyilvánulhat a kommunikációban, jelzésekben, tevékenységekben. Ez a kapcsolat serkenti a gyermeket a felnőtt utánzására, a minta követésére a társakkal való együttműködésre.

A szabadjáték fejlesztő hatását tekintve és időtartamban is a legfontosabb, domináns tevékenység. Ezért ebben a tevékenységben adják a gyermekek a legtöbb jelzést a személyiségükről. Ugyanakkor a család után, ez a tevékenység az a szocializáló tér, amelyben a kortárskapcsolatok alakulnak.

Az óvodapedagógus feladatai az egyéni eltérések tolerálása érdekében a játékban:

- a gyermekek jelzéseinek, viselkedésének megfigyelése, az információk értékelése,
- az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése,
- az egyéni szándékok, elképzelések támogatása,
- konfliktus-helyzetekben az egyén bevonása a megoldásba, a szabályalkotásba,
- az egyének eltérő szociális szükségleteinek kielégítése,
- egyénekre irányuló kommunikáció,
- a gyermekek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása,
- közvetlen segítségadás a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében.
- Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.

Az óvodai élet megszervezésében is tekintettel kell lenni az eltérő szükségletekre. Ez vonatkozik az életkori eltérésekre és az azonos korosztály egyéni igényeire is. A napirend helyes életritmust biztosító stabil pontjain túl, a rugalmasság és a folyamatosság, az egyéni igényekhez való alkalmazkodást szolgálja. Az eltérő szükségletek az alvás, az egyes tevékenységek időtartamában, a délelőtt jelentkező mozgásigényben jelentkeznek elsősorban. A napi étkezések közül az ebéd időpontja kötött. A reggeli, vagy tízórai és az uzsonna időpontja a gyermekek igényei szerint alakítható. Ezeket az óvodán kívüli tényezők jelentősen befolyásolják. A családok helyzete, szokásai, a lakáskörülmények, a reggeli óvodába érkezés ideje, a rugalmas szükséglet-kielégítést kívánja meg. Természetesen egy meghatározott időkereten belül biztosítható a folyamatosság a délelőtti és a délutáni étkezéseknél. Ez a megkötés a gyermekek egészségének védelmében fontos.

a) Hogyan érvényesíti az óvodapedagógus a személyiségközpontú szemléletet a csoportszobai feltételek megteremtésében?

Az óvodáskorú gyermekek társas kapcsolatainak alakulásához, az érzelmi kötődésekhez időre van szükség. Ezért az óvodai élet kezdetén fontosak azok a tárgyak, amelyek a gyermeket az otthonához kötik, emlékeztetik.

Az egyén, egyediség, személyiség tiszteletének jelei a következők:

- az egyéni érdeklődés megjelenítése a tevékenység-központokban,
- a gyermekek jelei mellett a keresztnevük jelölése (nyomtatott nagybetűvel),
- a gyermekek egyéni életének történései az albumokban,
- a családok életét bemutatóablók-fotókkal,
- a hétvégi családi élmények megbeszélése,
- a tér tagolása a tevékenység-központokban, 2-3 gyermek elmélyült együttes tevékenységeihez.

b) A személyiségközpontú szemlélet érvényesülése az óvodapedagógus tevékenységeiben.

Az óvodapedagógus személyisége és minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést és védelmet sugároz a gyermekek felé. Az elfogadás nem zárja ki a tudatos fejlesztést, a gyermeki személyiség formálásának szándékát. Az eltérések tolerálásában mintát adó óvodapedagógus könnyen el tudja fogadtatni társaival a nehezebben beilleszkedő, szocializálódó, vagy nagyobb hátrányokat hordozó, illetve sérült gyermekeket.

Az óvodapedagógus-gyermek kapcsolat fontosabb elvei:

- személyre szóló pedagógiai hatások,
- szeretetteljes elfogadás,
- pedagógiai optimizmus a kommunikációban és ezt kifejező metakommunikáció,
- segítségadás a gyermekek egyéni problémáinak megoldásában,
- a személyiség értékeinek hangsúlyozása és elfogadtatása a kortársakkal,
- személyes élményeket, érzéseket, gondolatokat feltáró beszélgetés (alkalmanként, egyénenként),
- a gyermekek kommunikációjának megértése, megfejtése,
- a szülők bevonása a gyermekeket érintő nevelési kérdésekbe,
- a tevékenységek feltételeinek és a kezdeményezett szabályjátékoknak az egyénekre szabott befolyásolása,
- a gyermekek változó testi, lelki szükségleteinek megfelelő törődés.

A család alapozza meg az óvodásgyermek „énképének” alakulását és elindítja a szocializáció útján. Ezt a folyamatot tovább gazdagítják azok az emberi kapcsolatok, amelyek a gyermekeket az óvodában körülveszik.

Az óvodapedagógus személyisége, jelzései, hatásai, mintája az erős érzelmi kötődés alapján, jelentős szerepet tölt be az énkép formálásában. Az énképet befolyásolják a társak is megnyilvánulásaikkal,

jelzéseikkel. Az egyént körbefonó szeretetteljes légkör erősíti a gyermekben a pozitív képet, nyitottabb lesz a társak felé és könnyebben beilleszkedik.

A szocializációt segíti az egyén erősségeire építő individualizáló nevelés. A személyiség fejlődésének és fejlesztésének ez a két dimenziója egymástól elválaszthatatlan. A külső hatások irányuktól függően azonban előidézhetnek nem kívánatos hangsúlyeltolódásokat. Az egészséges személyiség megőrzi egyediségét, egyéniségét és ugyanakkor megtanulja az együttműködést, az alkalmazkodást, az egyezkedést és a társadalmi lét szabályait.

A Lépésről- Lépésre óvodai program a gyermekek pozitív önértékelésének támogatásával az aktív személyiség önfejlesztő erőit alapozza meg.

3. Érzelmi nevelés, a szocializáció biztosítása

a) Óvodáskorban, a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek.

Átszövik a gyermekek életét, és sajátos motivációként alakítják viselkedésüket. A magasabb rendű érzelmek a gyermekek tapasztalatai során alakulnak ki. Ezért fejlődésükben meghatározó a családban a szülők szerepe, az óvodában az óvodapedagógus mintája, aki hangsúlyaival, gesztusaival, mimikájával is kifejezi érzelmeit.

A tevékenységközpont-rendszer az a színtér, ahol a gyermekek kiteljesedhetnek, és kapcsolatba kerülhetnek társaikkal.

A Lépésről- Lépésre óvodai programban az érzelmi biztonság és a pozitív érzelmek fejlődése az alábbi elvek érvényesítésével valósul meg:

- élethelyzetekben, szituációkban az érzelmeket aktivizáló hatásokkal,
- a művészetek eszközeivel,
- a minden gyermek felé kifejezett szeretetteljes elfogadással és megértéssel,
- az érzelmeket kifejező gyermeki megnyilvánulások támogatásával és a szükséges kontroll erősítésével,
- az érzelmeket átélő, empátikus felnőtt magatartás-mintájával.

b) Az óvodai életben a gyermek a szocializáció újabb minőségét éli át

A családi védettségéből naponta kilépve számára kitágul a szociális tér, egyre nő a személyiségére hatást gyakorló személyek száma. A szülő - gyermek-testvér kapcsolat újabb szokásokkal, magatartásformákkal gazdagodik. A kortársak és az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják a gyermek önmagáról kialakított képét. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életbe elvárt viselkedésmódokat. A fejlődésben meghatározó szerepet tölt be az óvodapedagógus, aki elsősorban az anyát helyettesíti napközben. A gyermek és a nevelő között létrejövő érzelmi kapcsolat minősége befolyásolja szociális érzékenységét, közérzetét. A jó közérzet növeli a biztonságérzetet, nyitottabbá teszi a gyermeket társai felé, és a modellválasztás legfőbb indítéka a szeretet, majd a kortársak szociális vonzereje készlet mintakövetésre.

A másik fontos személy, akihez erősen kötődhet az óvodában, a **dajka néni**. A dajka az óvodapedagógus segítő társa. Munkája, a célok, a nevelési feladatok és az óvodai élet napi szervezése szempontjából egyaránt fontos. A dajka személye a gyermek életében mintául szolgál:

- interperszonális kapcsolatok;
- viselkedés, beszéd,

- személyi higiéné, ápoltság, gondozottság terén.
- A gyermekek gondozási feladatain kívül, az óvodapedagógus irányításával, részt vesz az óvodai tevékenységek minden területén.
- A tevékenység központokban segíti a mikrocsoportos foglalkoztatási forma megvalósulását.
- Támogatja a játéktevékenység kibontakozását és fejlődését.
- Példát mutat a munkára nevelés terén.
- Gyermekszerető és empatikus személyiséggel hozzájárul a gyermekek egészséges érzelmi fejlődéséhez.
- Segítő jelenlétével annyi segítséget nyújt a gyerekek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez.

A szocializáció összetett folyamat, amelyben a gyermekek sokféle tapasztalatot szereznek. A fejlődést támogató óvodapedagógus átgondolt, a gyermekekre figyelő nevelőmunkájával befolyásolja a folyamatot. Segíti a nembeli különbözőséből fakadó sajátos értékek megőrzését és oldja a sztereotípiák merevségét. A gyermekek között jelentős eltérések, vannak a szociabilitást, az együttműködés szokásait, az alapvető magatartásmódokat tekintve. Ezek a különbségek részben az egyéni jellemzők, másrészt a családi nevelés hatására alakulnak ki. Gyakori jelenség a tehetséges gyermekek erős, „én-központú” beállítódása, amely nehezebben befolyásolható a társakkal való együttérzés és együttműködés irányába.

A tevékenységközpont-rendszer biztosítja a 20-25 fős óvodai csoportban a gyermekek kis létszámú mikroközösségeinek létrejöttét, amely ideális teret jelentenek a jó közérzet, a személyes kapcsolatok és az elmélyült tevékenységek kialakulásához.

Az óvodáskorú gyermek szociális viszonyai kezdetben helyzeti eredetűek. A hely, a téri összetartozás meghatározó a „mi” tudatban. A szocializáció feltételei: a kontaktus másokkal, a társakkal, a személyes kommunikálás lehetőségei. A tagolt tér kisebb csoportosulásokra ösztönöz, tartalmasabb interakciókra ad esélyt. A gyermekek érzelmi kötődései nem ugyanolyan erősek minden gyermek irányába. A szeparációs lehetőségek erősítik a baráti kapcsolatokat. Ugyanakkor a gyermekek teljes szabadságot kapnak, szociális szükségletektől függően a terek formálásában. A mobilberendezés jól szolgálja a gyermekek változó elkülönülési, vagy együttműködési igényeit.

A szocializáció szempontjából a szabad játéktevékenységnek van a legnagyobb jelentősége. Ez a tevékenységközpont-rendszer a játéktér, amelyben a feltételeket a gyermekek és az óvodapedagógus közösen alakítják. A játék szabadsága és gyermek önkiteljesedése a közösségi élet szabályai között ésszerű korlátokkal valósul meg. A közösségi szabályok megalkotásában és közvetítésében indirekt módon vezérlő szerepet tölt be az óvodapedagógus, biztosítva a folyamatban a gyermekek aktív közreműködését.

Az óvodapedagógus feladatai a szocializáció támogatásában:

- a gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése és alakítása (a magányos gyermekek felé a páros kapcsolat erősítése),
- a közös élmények forrásainak gazdagítása, a társadalmi tapasztalatok bővítése,
- a gyermekek és szülők bevonásával a csoportélet hagyományainak kialakítása és ápolása,
- a viselkedés-kultúra megalapozása,

- a közösségi élet szokásainak és az együttműködés szabályainak alakításában a gyermekek aktivizálása, egyezkedésekkel, kompromisszumokkal,
- a mikrocsoportos tevékenységek körének bővítése a felajánlott, szervezett keretekben,
- a társas, - szabályjátékok rendszeres biztosítása
- a hazához, tájhoz, kultúrához kötődés erősítése, az értékek megbecsülésére nevelés,
- a gyermekélet tájjellegű hagyományainak ápolása a családok, idősebb generációk bevonásával,
- a másság elfogadásának érdekében ismerkedünk más népek kultúrájával, hagyományával, nyelvvel,
- a gyermekek érintő pozitív családi események alkalmankénti számbavétele,
- a jeles napok, szimbolikus ünnepeink, a nemzeti ünnep hagyományainak megteremtése az óvodai életben,
- a tevékenységekben a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlesztése: az együttérzés, az önzetlenség formálása, a tolerancia, a mások érdekeinek figyelembevételére nevelés,
- a konfliktusok megbeszélésének és kezelésének, bemutatása indirekt formában, demokratikus légkörben,
- a megkezdett tevékenységek befejezésére ösztönzés,
- a gyermekek által vállalt feladatokban az akadályok leküzdésére motiválás,
- az elképzeléseket, a közös terveket összehangoló stratégiában a játszótársként, alkalmanként bekapcsolódó óvodapedagógus személyes mintaadása,
- a gyermekek pozitív értékelése, az egyéni igényekhez, szükséglethez és fejlettséghez igazodó hangsúlyokkal és gyakorisággal

A szocializációt, a csoportélet kohézióját szolgálják a programban azok az eszközök, felszerelések, tablók és táblák, amelyeken láthatóvá, szemléletesé tehető a gyermekek és a társaik, barátaik felé irányuló törődése. A hiányzó gyermekek fényképeinek elhelyezése. A gyermekek egyéni sikereinek megjelenítése a tablón (tudok kötni). A gyermek életében történő változás megjelenítése (kistestvérem született).

Ezeknek az elkészítésében az óvodapedagógus kezdeményező szerepet vállal.

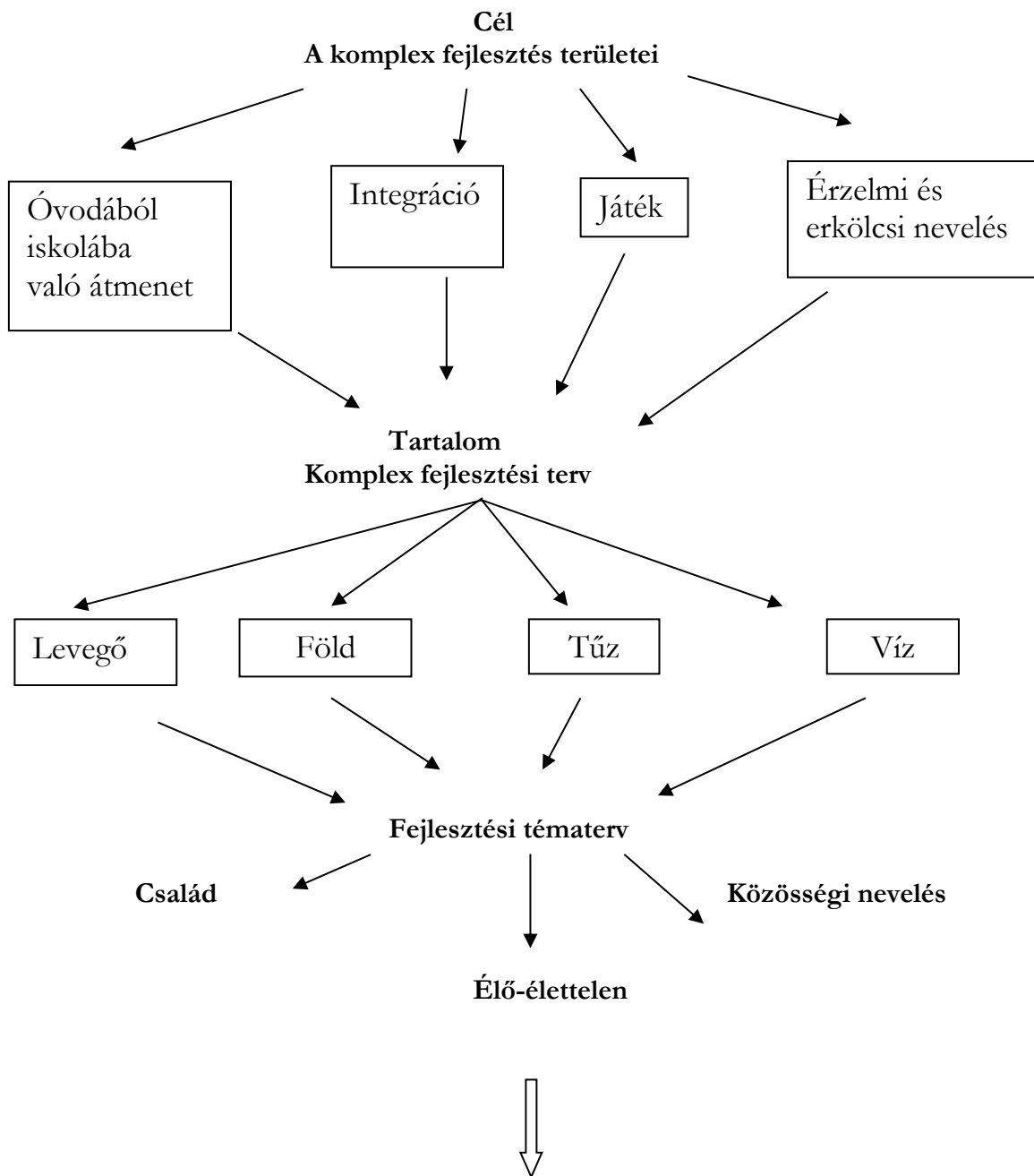
Hasonló szerepet tölt be a spontán beszélgetés, illetve a napi rendszerességgel szervezett ún. **BESZÉLGETŐKÖR**. Ez utóbbi a társalgás szintjén, a gyermeki élmények, az aktuális események, hangulatok, érzések és gondolatok egymással való megosztását, az összetartozás érzését és tudatosítását szolgálja. Alkalom arra is, hogy azokra a gyermekekre is felfigyeljenek, akiket a napi tevékenységben elkerültek, akikkel alig kommunikáltak. Ez az együttlét lehetőség arra is, hogy a gyermekekkel együtt megtervezzük a napi, illetve a heti programokat is., előkészítve a feldolgozandó témákra a ráhangolódást. Aktivizálja a gyermekeket élménybeszámolókra. Belülről elindított kíváncsiság, kutatásvágy által nyújt lehetőséget ismeretszerzésre és rögzítésre, együtt játszásra, egyéni adottságainak bemutatására. Segíti a szocializációs folyamatokat.

A beszélgető kör ideje általában a délelőtti időszakban, esetenként akár napközben is történhet, hetente többször is. Formája kötetlen, érinthet egész közösséget, illetve kisebb csoportot.

II.2.2. Sajátos tevékenységközpont rendszer– az óvodai élet tevékenységeinek formái

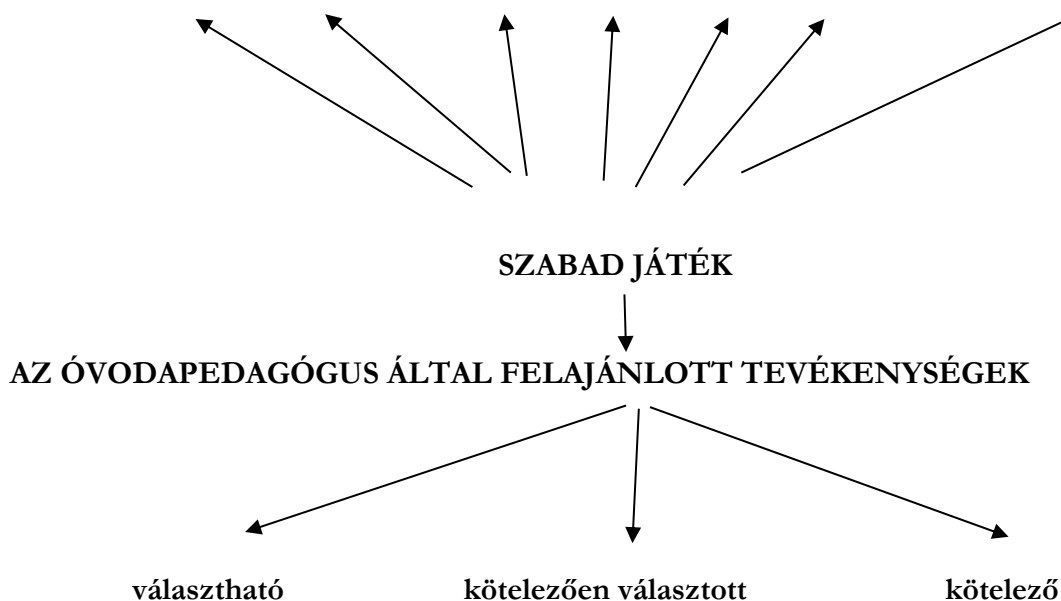
A Lépésről- Lépésre óvodai program tevékenységközpontú szemléletének legfőbb megnyilvánulása az a rendszer, amely egységbe foglalja, integrálja a személyiség fejlődésében meghatározó tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munkajellegű tevékenységet.

A program felépítése



A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTOK RENDSZERE

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Családi, szituációs és szerepjáték központ	Építőjáték, barkácsolás, konstruálás központja	Manipulációs tevékenység-központ	Homok-víz asztali tevékenységek központja	A külső világ, a környezet megismerésének központja	Érdalmi, ének-zenei tevékenység mozgásfejlesztés központja	Művészeti tevékenységek központja (rajzolás, mintázás, kézimunka)



A tevékenység, az aktív személyiség megnyilvánulása, az óvodáskorú gyermek szükségleteinek kielégítője, összekötőszál a belső világ és a külső környezet között. A tevékenységben, annak minőségében tükröződik a gyermek fejlődése, miközben az eredményes cselekvések, műveletek visszahatnak a belső feltételek alakulására. Az önkifejezés, a kontaktusteremtés, kapcsolattartás fontos eszközei a tevékenységek, amelyek az óvodáskorban a cselekvésre, manipulációra, a közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülő értelmi aktivitást is magukba foglalják. E szemlélet alapján a gyermekek természetes életterében zajló és szervezendő tevékenységek, cselekedtető

helyzetek szolgálják a fejlődést és a fejlesztést. A gyermekek képességeinek kibontakoztatásában, óvodáskorban meghatározó szerepe van tehát a tevékenységeknek.

A tevékenységközpontok állandó lehetőséget adnak a sokszínű tevékenységekre, a gyermekek szükségleteinek megfelelően.

Feladatunk:

- a.) megfelelő hely biztosítása:
 - a szabad játékhoz,
 - a játékfajtákhoz,
 - az egyéb tevékenységekhez,
 - a spontán, szabad mozgáshoz,
 - az étkezéshez,
 - a mozgásos énekes játékokhoz,
 - az elkülönüléshez, a személyes tárgyak tárolásához.
- b.) a gyermekek önállóságának és kreativitásának kibontakozása érdekében:
 - a berendezés mobilitása, a terem igények szerinti alakíthatósága.
- c.) a Gyermecksoportban a változó szükségletek kielégítése:
 - a csoport életkori összetételétől, a gyermekek egyéni szükségleteitől, érdeklődésétől, fejlettségétől, az aktuális élményektől,
 - a lányok és a fiúk arányától függően.
- d.) a csoportszoba berendezésének és felszerelésének alakítása: az évszak, az időjárás, a témaprojektek figyelembevételével.

A tevékenységközpontok helye viszonylag állandó. Számuk, a körülhatárolt terek nagysága, felszerelése, berendezése változik. A gyermekek a játékban átrendezik a tereket.

A 7 tevékenységközpont a következő:

1. A családi és egyéb szerep-szituációs drámajáték központja, valamint a gyermekek saját szükségleteire szervezett munka jellegű tevékenységek színtere (sütés, salátakészítés),
2. Irodalmi, ének-zenei tevékenységek, mikrocsoportos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja,
3. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja,
4. Építőjátékok, barkácsolás, szerepjátékok központja (mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésére is alkalmas),
5. Művészeti tevékenységek központja (ábrázoló, kézimunka, kézműves, konstruáló tevékenységek),
6. Manipulációs, asztali, társas, szabályjátékok központja,
7. Természetismereti központ – az udvar, a külső környezet.

A tevékenységközpontok választásokra, elmélyült tevékenységekre ingerlő környezetet jelentenek. A gyermekek szabadon rendelkeznek, az eszközökkel, és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségleteiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kevesebb kész eszköz, több kreativitásra serkentő anyag áll a gyermekek rendelkezésére. A folyamatos játékot, a gyermekek tájékozódását segítik azok a kis kártyák, /piktogramok/, amelyek a polcokon az eszközök helyét jelzik. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A csoportszobában több napon át folytatódó játékban, a terem nagyságától függően, megőrzik a kialakított tereket, építményeket. Az eszközök elrakása elsősorban a művészeti tevékenységeknél szükséges (festékek stb.) A kártyák az élethelyzetekben szerezhető matematikai tapasztalatokat is gazdagítják (sorba rendezés, leképezés..., stb.).

Ez a rendszer a szabad játék és az óvodapedagógus által felajánlott, választható tevékenységek színtere, a gyermekek természetes élettere.

II.2.2.1 Az óvodai élet tevékenységformái

Játék

Az óvodáskorú gyermek alapvető szüksége, spontán szabad tevékenysége, örömforrása a játék. Integráló tevékenység, amelyet végig kísér a tanulás és a munka néhány jellemzője. Ez a spontán tanulás színtere. Egyes játékfajtákban külső cél nélkül, a gyermek reprodukálja a felnőttek munkáját, majd a barkácsolásban, konstruálásban megjelenik a „valaminek a létrehozása” törekvés. A gyermekek játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodnak. A játékszükségletből fakadó eszközkészítés során a felnőtt segítségével technikai megoldásokat tanulnak meg.

A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban integrálja a külső és a belső világot, „híd” a képzelete és a valóság között. Itt alakulnak társas kapcsolatai, gazdagodnak szociális érzelmei és a világról szerzett tapasztalatai, ismeretei.

A cigány gyermekek játékát a nagycsaládban és a természet közelben élés hatásai motiválják. A fentiekre építve szélesítjük a későbbiekben játék kultúrájukat. A játékeszközök használatát bemutatjuk, és különös gondot fordítunk arra, hogy vigyázzanak rá. Elképzeléseik, ötleteik megvalósításához támogatást nyújtunk.

A játékban gyakorolhatják az együttélés szabályait, egyben felhasználnak minden alkalmat személyiségük fejlesztésére.

Célunk:

A gyermek által szabadon kezdeményezett, spontán játék elősegítése. A fejlesztési feladatok játékban történő alkalmazásával naponta és folyamatosan sok-sok lehetőséget biztosítva a gyermekeknek arra, hogy számunkra érdekes és szabadon választott tevékenység közben gyakorolhassák azokat a funkciókat, melyek mindenkori fejlődésüket elősegítik.

Az óvodapedagógus feladatai a játék feltételeinek megteremtésében:

a.) Megfelelő hely biztosítása

A csoportszobában a mozgalmasabb és a csendesebb tevékenységek elkülönítése, megfelelő elhelyezése fontos szempont. A teremben a mozgás biztosítására a legalkalmasabb: az építőjáték és az irodalmi-, ének-zenei tevékenységközpont, ahol mozgásfejlesztő szabályjátékok kezdeményezhetők.

A mozgásigény folyamatos kielégítésére alkalmas az eszközökkel felszerelt öltöző, a kihasználatlan előtér is. A mobil bútorokkal a terek igény szerint alakíthatók.

A sok tároló felület alkalmas a gyermekek által készített kiegészítő-eszközök elhelyezésére. A játékformák iránti igények alakulását követi a terek nagysága. A térelválasztó mobilrendszer segítségével a gyermekek a tereket formálhatják.

b.) A játékidő biztosítása

A szabad játék védelmét a napirendben megfelelő időtartam biztosítja. A várakozási idő kiküszöbölésével, a testápolásra, öltözködésre, étkezésekre, alvásra és a pihenésre szánt idő kivételével az egész nap a szabadjáték rendelkezésre áll.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett választható és kötelező tevékenységek időtartama a nagyok esetében nem haladja meg a 20-25 percet.

c.) Az élmények biztosítása

A gyermekek játékanak motiváló ereje az élmény, amely sokféle lehet. A gyermekek a kellemes és a kellemetlen élményeiket újraélik a játékban. Nem minden átélt helyzet jelent élményt, és nem minden élmény indukál játékot. Az óvodapedagógus a gyermekek játékból és a kommunikációikból tud következtetni az egyéni élményekre. Ezek az egyéni élmények változatosak, a családi háttér különbségeiből adódóan.

Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek egészséges személyiségfejlődése érdekében különösen fontos a sok közös óvodai élményforrás biztosítása. Ezek a közös élmények intenzitásukkal játékra inspirálnak.

Fontos tehát a gyermekekkel közösen megbeszélni, hová mennének szívesen „élményszerzésre”. A gyermekek tájékozottsága, érdeklődése, korábbi tapasztalatai, befolyásolják azoknak a témáknak a számbavételét, amelyekkel kapcsolatban közös élmény szervezhető. A téma, a tartalom, és a szerepek a játék fontos elemei.

A Lépésről- Lépésre óvodai programban a projekt-rendszerű műveltségtartalom feldolgozása a felajánlott tevékenységekben a játékot is befolyásolja, indukáló szerepet tölthet be.

A sok közös élmény, a gyűjtőmunka, a gyermekek által készített játékeszközök, a témák több szempontú megközelítése, és tevékenységekhez kapcsolása gazdagítja a játékfajtákat.

d.) Az óvodapedagógus feladatai játék közben

- a gyermekek jelzéseinek megfigyelése és elemzése személyiségük megismerése érdekében,
- a közös élményeket nyújtó látogatások szervezése,
- a gyermekek elképzeléseinek támogatása,
- a játéktevékenységben az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak alakítása,
- a csoportélethez kötődő hagyományok ápolása,
- a gyermekek fejlettségétől függően, igényeiknek megfelelően a játékfolyamat segítése,
- a személyes kontaktus naponkénti kialakítása, a gyermek személyes problémáinak, egyéni élményeinek meghallgatása,
- a társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása,
- az egyezkedések, választások, döntések segítése,
- a játékban megjelenő fejlődésbeli különbségek tolerálása.

e.) A tevékenység tartalma

A tevékenység és a kommunikáció az összekötő fonal a gyermek, a társai és az óvodapedagógus között. A tevékenységközpontok egységes rendszerbe integrálják azokat a tevékenységeket, amelyeket az óvodapedagógus tudatosan és átgondoltan, választási lehetőségként a gyermekek számára biztosít.

Játékformák:

- gyakorló játék (konstruáló játék)
- szimbolikus és szerepjáték: színlelő-, szerep-, fantáziajáték-, bábozás-, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás.
- szabályjáték
- udvari játéktevékenység.

A programban a szabad játék fogalmának használata jelzi azt, hogy a gyermekek önként vállalt tevékenységei időtartamban is dominánsak a nap folyamán. Ugyanakkor a szabad játék mellett, ugyanabban a tevékenységrendszerben, a gyermekek választásai, kezdeményezései, és az óvodapedagógus felajánlásai a játékban tanulás sajátos formáit eredményezik. A gyermekek a nem didaktikai mozzanatok alapján szervezett tevékenységeket életkoruktól és fejlettségüktől függően választhatják. Ezekre a helyzetekre szolgál „az óvodapedagógus által felajánlott tevékenység” elnevezése. Ezeket a gyermekek ugyanúgy örömforrásként élik meg, mint a szabad játékot. A felajánlott tevékenységekben az óvodapedagógus szempontjából vannak megkötések, a gyermekek a folyamatot önállóságuktól és kreativitásuktól függően szabadon alakítják. Ezek a tevékenységek a műveltségtartalmat tervszerűbben közvetítő, kezdeményezett, vagy irányított játéknak is minősíthetők. (például: egy szabályjáték blokk kezdeményezése vagy tapasztalatok szerzésére inspiráló helyzet előkészítése a homok-víz asztalnál: a gyermekek által elképzelt, a szabad játékhoz szükséges eszközök készítését segítő technikák bemutatása: ének-zenei tevékenység kezdeményezése...).

A játék szabadsága nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. Az óvodapedagógus fejlesztő, feltételteremtő, folyamatokat befolyásoló szerepe tudatos tevékenységet jelent. A gyermekek közös élményeinek gazdagítása, az élmények forrásainak tervezése, a szocializáció segítése, az érzelmek, a szokások, a magatartásmódok formálása, a kultúra közvetítése, a kevésbé önálló, nem kreatív, élményszegény gyermekek játékának fejlesztése, az óvodai nevelés felvállalt funkcióinak érvényesítését jelentik. A mintaadó óvodapedagógus a játékbeli magatartásra is hat, elsősorban azzal, ha maga is bekapcsolódik – a gyermekek igényeitől függően – a játékba. A gyermekek egyéni, közös közvetlen és közvetett tapasztalatai, élményei sokféle forrásból származnak.

A gyermekek érdeklődési köre kitért, a játéktémák többsége televíziós élmény, ami lehet nagyon pozitív is. Érthető módon gyakrabban élik újra játékukban a félelmeket keltő, kellemetlen élményeket.

Az óvodapedagógus segít a gyermekek közötti megoldatlan konfliktusok kezelésében, a lehetséges megoldások demokratikus megvitatásában. A nagyobb gyermekek gyakran napokon keresztül folytatják érdekes témájú játékukat, amelyben maguk is kezdeményezik a felnőtt bekapcsolódását, még szerepet is osztanak az óvodapedagógusra. A játékszükségletből, ötletekből fakadó eszközigény kielégítése, a feltételek bővítése, a gyermekekkel kooperálva előre megtervezhető, a szükséges anyagok folyamatos gyűjtésével, a családban nélkülözhető, érdekes eszközök felhasználásával. Az eszköztár az igények változását követi, aminek gyarapításába a szülők is

bekapcsolódnak. Az óvodai életbe bevont szülők egy-egy játékban, tevékenységben (társasjáték, kézművesség, barkácsolás) maguk is mintát adhatnak.

A gyermekek személyiségének ismeretében az óvodapedagógus a kezdeményezett szabály és társasjátékokkal tudatosan fejleszti az egyének képességeit, részképességeit. A mozgást, a kommunikációt, a pszichikus funkciókat fejlesztő játékok alkalmasak a gyermekek személyiségének formálására. A kezdeményezett, irányított szabályjátékban biztosítva van a gyermekek szabadsága, az óvodapedagógus épít érdeklődésükre. A gyermekek egyéni döntés alapján kapcsolódnak be a játékba. Az óvodapedagógus a kezdeményezést követően indirekt formában *segíti* a tevékenységet, amennyiben (páros kapcsolatban) társként részt vesz a folyamatban. A gyermekek a témaprojektekhez társasjátékokat készíthetnek. Az óvodapedagógus kezdeményezéseivel legyen tekintettel az elmélyülten játszókra.

A program, a sajátos tevékenységközpont-rendszerben biztosítja a játék feltételeit. A feltételek alakításába kapcsolódnak a nagyobb gyermekek (a tér berendezésébe és az eszközök gyarapításába) és bevonhatók a szülők is. Az óvodapedagógus felelőssége, fejlesztő tevékenysége meghatározó jelentőségű.

II.2.2.2. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A gyermek, munka jellegű tevékenysége:

- önként – azaz örömmel, szívesen végzett aktív tevékenység,
- tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (pl.: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége,
- cselekvő tanulással is kapcsolatban van,
- közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

Célunk: Az együtt és egymásért végzett munka értékének, megbecsülésének megalapozása, munkához való pozitív viszony kialakítása. A sokféle tevékenység segítse a különböző képességek fejlődését.

Rendszeres értékeléssel, dicsérettel, türelemmel segítjük a cigány gyermekek cselekvési kultúrájának fejlesztését. Aktivitásukra építve bevonjuk őket a csoport mindennapi életét átfogó munkajellegű tevékenységekbe, megéreztetjük velük, hogy a munkának értéke van és megbecsüljük azt.

A munka megszerettetésével és az ahhoz szükséges képességek fejlesztésével a gyermekeken keresztül hatunk a családokra. Lehetőséget kínálunk az óvodai munkafeladatok vállalására (az udvar takarítása, növények telepítése, gondozása stb.).

a.) Az óvodapedagógus feladatai:

A legfontosabb azoknak a gyermekméretű eszközöknek és állandó helyüknek a biztosítása, amelyekkel a gyermekek testi épségét nem veszélyeztető munkák önállóan végezhetőek.

Fontos továbbá:

- a munkavégzés ösztönzése, értékelése, pozitív attitűd kialakítása,

- erkölcsi normák, ítéletek megalapozása,
- a vegyes életkorú csoportokban a nagyok érdekében a feladatok differenciálása (vállaljon kötelezettséget, törekedjen az eredményes elvégzésére, küzdje le az akadályokat),
- az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségeinek bemutatása,
- a nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése,
- a tevékenységekhez kapcsolódó munkavégzéssel összefüggő fogalmak műveletek megnevezése, mondatba foglalása,
- a szülők munkájának megismertetése,
- a gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése, a túlvédés és aktivitásuk fékezésének elkerülésével.

b.) A tevékenység tartalma:

A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is.

A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végigkíséri az önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti,
- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai, saláta-készítés, sütés),
- a csoport hagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések, ajándékok készítése),
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása),
- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízások (a tevékenységközpontok rendjéért vállalt feladatok),
- a játékfajtákkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása),
- együttműködés a szülőkkel, a csoportokért felvállalt munkában.

II.2.2.3. Tanulás

Az óvodás gyerek tanulása még cselekvésbe ágyazott, lehetőség szerint játékba integrált, tehát sok esetben önkéntes, mégiscsak tanulás, amely jól elkülöníthető a játék folyamatától. A feladattudat, a feladattartás, az irányíthatóság, az együttműködés, az önállóság más szintjén működik, mint a játékban.

Lényeges jellemzője, hogy a gyermekek kreativitására épül, nem a pedagógus által elképzelt megoldásmódok az elvárhatók, hanem a gyermekek által kezdeményezett utak, mert ez hasonlít leginkább a spontán játékokra. Az egyénre szabott módszerek, eszközök, valamint az eltérő idejű tanulási idő mind az óvodai tanulás jellemzői.

Az óvodai tanulás célirányos, konkrét fejlesztőhatása leszűkíthető egy-egy részterületre, arra vonatkozóan viszont hatékony. Tervezendő, direkter lehet és be kell kapcsolódni a felnőttnek, folyamatát szervezni szükséges.

A teljes óvodai nevelést áthatja, a teljes óvodában eltöltött időszakot átfogja.

Az óvodában komplex nevelés folyik.

Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérvés kialakítása, fenntartása.

A képességfejlesztés az elsődleges, ennek szolgálatában áll a minden nevelési területre kiterjedő úgynevezett törzs- és kiegészítő anyag, valamint a fejlesztéshez szükséges eszközök és digitális anyagok.

Az integráló nevelési terület: a külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a matematikai tartalmú tapasztalatok. Az integrált nevelési területek (anyanyelvi, irodalmi, vizuális nevelés) zárják a komplexitást. Ezek a nevelési területek adják a törzsanyagot.

Kiegészítő anyag: A világ megismerésének elérhetősége, a Környezeti szabályjáték gyűjtemény, a Bábjátékok, a Zenevarázs – új utak az óvodai zenei nevelés terén – és a Kiegészítő segédlet, melynek tartalmát a dramatikus elemeket tartalmazó játékok, a mozgásos játékok, a pedagógiai játékgyűjtemény és példatár adják.

A komplex fejlesztési tervek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követi:

- a) Levegő: július, augusztus, szeptember
- b) Tűz: október, november, december
- c) Víz: január, február, március
- d) Föld: április, május, június

A négy komplex fejlesztési terv három fejlesztési tématerv köré csoportosul:

- a) Család
- b) Élő-élettelen világ
- c) Közösségi nevelés

Az óvodánkba járó gyermekek nagyrészt ingerszegény környezetből szerzik tapasztalataikat, mindennapjaikat általuk spontán módon kezdeményezett játékok töltik ki. Ezek a játékok személyiségüket csak részben fejlesztik, önmagukban nem biztosítanak lehetőséget az egyes képességek fejlődésére. Ezért szükséges az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított fejlesztő játék, valamint a tudatos és tervszerű, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerének biztosítása. A fejlesztést a kötetlenség jegyében valósítjuk meg.

A képességek kibontakoztatásához szükséges eszközöket az óvodában biztosítani tudjuk a gyermekeknek, mivel otthoni környezetükből ezek is teljesen hiányoznak (ceruza, zsírkréta, rajzlap, mesekönyvek, labda, ... stb.).

A tevékenység tartalma:

Az óvodában a tanulás folyamatos, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek. A tanulás, az életet végig kísérő folyamat, alapfolyamat, amely az óvodáskorban, - az alaptevékenységben - a játékban a leghatékonyabb. A tanulás, az életkori jellemzőktől befolyásolva, az óvodáskorban az óvodapedagógus által felajánlott „kezdeményezett foglalkozásokon” is megvalósulhat.

Programunkban a játéktevékenységek és a felajánlott tevékenységek ugyanabban a tevékenységközpont-rendszerben folynak. Kivételt képez a rendszeres, fokozatosan kötelezővé váló nagycsoportos formában szervezett mozgásfejlesztés.

A felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, önálló, problémakereső tevékenységre motiválnak, közvetlen tapasztalást biztosítanak tevékenységekbe ágyazva (nem a hagyományos didaktikai folyamatban).

A tartalom a komplex fejlesztési tervben jelenik meg, mely 4 nagy téma köré épül fel: Levegő, Tűz, Víz, Föld. A komplex fejlesztési tervek 3 fejlesztési tématervezet köré épülnek a projektek feldolgozása során: - élő, - élettelen, - a család, - közösségi nevelés, egyéni bánásmód. A tartalom feldolgozását indokolt esetben IKT eszközök felhasználásával segítjük.

A felajánlott tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

- választható tevékenységek (egy időben többféle tevékenységből),
- kötelezően választható tevékenységek (időtartamuk a tevékenységek eredményes befejezéséig terjed, maximum 20-25 perc)
- és a kötött foglalkozás (a mozgás minden korosztályban)

A tevékenységek időtartamát a választható tevékenység esetében nem lehet meghatározni, mert a gyermekek a játékszint tevékenységközpontjában választanak számukra érdekes lehetőségeket. Ezeket váltják, vagy tovább fejlesztik szabad játékká. Az óvodapedagógus kényszerítő eszközöket nem alkalmaz.

A felajánlott tevékenységek variációi:

Kötelező, a nagycsoportosok számára szervezett mozgásfejlesztés. Vegyes életkorú óvodai csoportban a nagyok részére kötelező, alkalmanként más csoportbeli, saját korosztályukkal közösen.

Kötelezően választható tevékenységek: Az óvodapedagógus több tevékenységközpontban ajánl fel lehetőségeket a nagyoknak, amelyekből választhatnak. A döntés kötelező, a választás szabad. A választást követően a gyermekek a tevékenységet szabadon alakítják, majd egy megkezdett tevékenység befejezését követően, érdeklődésüknek megfelelően váltanak.

Választható tevékenységek: A szabad játék keretein belül, annak zavarását elkerülve, spontán helyzetekből, gyermeki kezdeményezésekből, vagy felajánlással, indirekt módon történik a tevékenységek célirányos továbbfejlesztése (pl.: egy ének-zenei tevékenység kezdeményezése, egy kialakult helyzet továbbfejlesztése). Az óvodapedagógus ezt a tevékenységformát dominánsan alkalmazza.

A kisebb gyermekek számára minden felajánlott tevékenység VÁLASZTHATÓ. Alkalmanként az óvodapedagógus megfelelő előkészületekkel például egy kötelező mozgásfejlesztést követően, amikor az egész csoport együtt van, felajánlhatja a közös beszélgetés, a közös mesehallgatás lehetőségét (pl.: a „beszélgető körben”). A kisebbek, ezekből a tevékenységekből bármikor szabadon átmehetnek más tevékenységbe, szabad játékot kezdeményezhetnek.

A felajánlott tevékenységek általános jellemzői

A gyermekek szempontjából:

- a választás, a döntés lehetőségének biztosítása, feladattartásra nevel,
- a tevékenységbe ágyazott műveltség-tartalom integráltan, vagy ún. „projektek” keretén belül kerül sok szempontú megközelítésre,
- a gyermekek a cselekvés, a tapasztalás szintjén ismerkednek meg a problémákkal, és a személyes kontaktus, beszélgetések során tapasztalataikat elemi, fogalmi szinten is kifejezhetik,

- a gyermekek a felnőtt, a kortársak mintájának utánzásával, valamint felfedezéssel, kísérletezéssel, próbálkozásokkal, a szándékos figyelem és bevetés aktivizálásával játékosan tanulnak.

A program szellemiségétől távol áll a direkt, kényszerítő megoldás. A kötelezően választható tevékenységeket novembertől, augusztus végéig szervezzük, az iskolába készülő nagyok számára.

A felajánlott tevékenységek formái

A gyermekek a tevékenységeket, az óvodapedagógus átgondolt felajánlásai alapján saját döntésüknek megfelelően egyénileg vagy mikrocsoportban végzik.

A mikrocsoportos együttműködés lehetőségei a gyermekek szocializációjának minőségétől is függenek. Az életkori jellemzők, az egyéni fejlettség, a tevékenység jellege befolyásolják a formákat. A kötelező foglalkozás differenciáltan szervezhető.

Integrált műveltségterület a felajánlott tevékenységekben

Az integrált ismeretfeldolgozás hagyományai az óvodai nevelésben, elsősorban a művészeti tevékenységekben alakultak ki (mesedramatizálás – énekes, dalos játékok – színpadi kellékek készítése). Ez a szemlélet közel áll az óvodáskorú gyermekek világlátásához. Az integrálás mozaikszerű, foglalkozási ágakra parcellázott ismeretek helyett, a tevékenységekben komplexen jelenlévő problémák különböző aspektusból való közelítését és megoldását jelenti. A projektrendszer adja az integráció lehetőségeit.

Milyen integráló szálak, **projektek** szolgálják a tevékenységben a személyiségfejlődést?

- A legismertebb a témaprojekt, amely közös élményre, előkészületekre épül, és egy téma köré szerveződnek a felajánlott tevékenységek (állatkerti élmény, a manipulációs tevékenységközpontban, a homokasztali tevékenységben, vagy a barkácsoló, ábrázoló tevékenységben),
 - A gyermek által készített eszközök indukálhatnak sokféle tevékenységet a központokban,
 - Az ünnepi készülődések, munkajellegű tevékenységek integrálják a matematikai, környezetismereti, művészeti tevékenységeket, felajánlott helyzeteket (mérés, egyensúlyérzék fejlesztés, ritmusok a környezetben, a matematikai tapasztalatokban, zenében, a testben, stb.).
- Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben a differenciálás elvét érvényesíti. A gyermekeknek további választási lehetőségei vannak (eszközt, technikát, feladatot, együttműködési formát, vagy önálló tevékenységet választhat).
- Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben is tekintettel van az egyéni szükségletekre, a fejlődési ütemre és az eltérő érdeklődésre.

II.2.2.4. Mozgás

Az egészséges életmódra nevelés testi fejlődés elősegítése érdekében legfontosabb terület a gyermek mozgásigényének kielégítése, mozgásfejlesztése. Óvodánkban mindig megkülönböztetett figyelemmel kezeltük és kezeljük az egészséges életmódra nevelést a mozgásfejlesztéshez szükséges eszközök folyamatos bővítésével, tornaterem kialakításával

Azokat a gyermekeket, akik mozgásban tehetségesek, bevonjuk a Bozsik-foci foglalkozásokba. Heti 1 alkalommal vannak edzések. A gyermekek különböző megmérettetéseken is részt vesznek. A focihoz szükséges felszerelést a gyermekek számára biztosítjuk.

Mozgásfejlesztés

Fokozott mozgásigényüket naponta kielégítjük:

- tornatermükben rendelkezésünkre álló eszközökkel,
- a szabadban a tér kihasználásával kedveltetjük meg a mozgást.

Testi képességeik közül állóképességük gyengébb, ezért ennek fejlesztése fokozott körtekintést igényel. Mozgásukban bátrak, mozgékonyak, ezért jól fejleszthetők ügyességük, gyorsaságuk. A mozgásfejlesztés közben adódik a legtöbb alkalom a testséma kialakítására, irányok gyakorlására. A testnevelési játékok során tapasztalatokat szerezhetnek az erkölcsi ítéletekről, normákról is.

Célunk:

- A gyermekekben egész életre szóló érdeklődés, igény és szeretet kialakítása az egészséges életmód és a mozgás iránt.
- A gyermekek testi képességeinek és mozgáskultúrájának fejlesztése, a személyiség akarati tényezőinek alakítása
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagítása,
- A gyermek „én” határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képességének fejlesztése.

Feladataink:

Az eltérő szükségletű gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítése a csoportszobában, a szabad tevékenységközpontokban, valamint az erre a célra kialakított előtérben.

- Szabad mozgás az egész évben rendelkezésre álló tematikusan felszerelt udvaron, ahol a nagy mozgástér és az egyéb tevékenységek, elkülönítése biztosítja a zavartalan mozgástérrel és gyakorlást.
- A gyermekek igényének megfelelően naponta kezdeményezünk mozgásfejlesztést.
- A gyermekek életkori és egyéni fejlettségének megfelelő, játékos tevékenységek a testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) fejlesztése érdekében.
- Kézi szerek és eszközök rendszeres használata, mely alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz.
- A természet adta lehetőségek kihasználásával fokozatos és rendszeres mozgással segítse a gyermekek növekedését, teherbíró képességét, az egyes szervek teljesítőképességét.
- Mozgásfejlesztés mellett segítse a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, a döntés, alkalmazkodóképesség alakulását
- A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókinccs, az elvont gondolkodás, a keresztcsoportnak fejlődésének segítése, a mozgásformák megnevezéssel,
- A gyermekek eltérő mozgásigénye és készsége miatt differenciálni kell az időtartamban, a mozgástempóban, a mennyiségben és minőségben.
- Ügyeljünk arra, hogy a játékoknál a kisebb teljesítményű gyermek önbizalma ne csökkenjen.

- Figyeljünk a gyermekek testtartására, lábboltozat erősítésére, tájékoztassuk a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról, a prevenció jelentőségéről.
- Finommotorika, nagymozgás, testséma fejlesztése.

A tevékenység tartalma:

A foglalkozás, a mozgásos játékblokkok anatómiai-élettani szempontokat érvényesítő rendszerére épül.

- természetes mozgások: járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobások,
- mozgásjátékok: futó-fogó, sor-váltóversenyek, labdajátékok, szabályjátékok,
- játékos mozgások: utánzójátékok, zenére végzett mozgások,
- prevenció gyakorlatok: szerekkel, kézi szerekkel, és az udvari felszerelések, terepviszonyok kihasználásával.

II.2.2.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Óvodánkban külön figyelmet szentelünk megénk népi zenei hagyományainak megismerésére, továbbélésének segítésére.

Célunk:

Közös ének-zenei élmények nyújtása, melyben a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét, mely elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Feladataink:

- A zenei neveléshez szükséges atmoszféra megteremtése, derűs légkör biztosítása.
- A készségek fejlesztése, a mozgás, a hang, szöveg összekapcsolásával, sok zenei élmény nyújtása, és az éneklés ösztönzése.
- A gyermekek életkori, egyéni képességek figyelembevételével válogatott zenei anyag gyűjtése, beszédhanggal való játékok, képességefejlesztő játékok, mondókák, gyermekjátékok és néptáncok, népdalok, kortársművészeti alkotások, nemzeti, etnikai kisebbségi zene megismertetése,
- A zenei ritmus és formaérzék fejlesztése (a test hangjai), zenei kreativitás alakítása,
- A természetes énekhanggal, gépi zenével, hangszerekkel nyújtandó zenehallgatás, a természet hangjainak hallgatása,
- Gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élménnyel,
- Beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése

A tevékenység tartalma:

Az ének-zenei tevékenység a gyermekek, és az óvodapedagógus kezdeményezésére az egész napot áthatja. A mozgás- a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt az óvodáskorú gyermekek számára. A globális zenei tevékenységekben, amelyekben elsősorban a közös mozgás, éneklés jelenti a legnagyobb élményt, nem az analízáló zenei nevelés dominál.

A program Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra építi a zenei nevelést.

A gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan élik meg a zenét, mint a hangulatok, érzelmek, a jó közérzet fontos kifejezőjét. A projekt-rendszerben elválaszthatatlan a tevékenységtől a gyermekek asszociáció által kezdeményezett ének, énekes játék, és az óvodapedagógus által felajánlott lehetőség.

A zenei élménynyújtásba bekapcsolódhatnak a zenéhez értő, zenét művelő szülők, nagyobb testvérek is, az óvodában szervezett bemutakozásokkal. Fontos a zenei kreativitás, improvizáció fejlesztése, mely a kompetencia alapú óvodai programcsomagban hangsúlyos szerepet kap.

A zenei hallás, ritmus és formaérzék-fejlesztés, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés, a mondóka, gyermekjátékok, táncok, dalok és népdalok tanulása, az óvodapedagógus mintaadásán túl a tervszerűséget is feltételezi.

A zene egy nép kultúrájának sajátos része, amellyel a kötődések, az identitás megalapozható. Ugyanakkor elválaszthatatlan a multikultúrától, más népek zenéjétől. Zenei érdeklődésük óvodáskorban szembetűnő, ritmusérzékük, táncakézségük fejlett, tisztán szépen énekelnek.

Képességeiket kihasználva biztosított a sikerélményhez való juttatás, az önkifejezés, önmegvalósítás lehetősége.

A sokat éneklő, játszó óvodapedagógus mellett a gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan sajátítják el a zenei anyanyelvet.

A zenei élmények nyújtásában, hagyományok ápolásában, felhasználjuk a borsodi népi játékokat. (Liptovszkiné: Borsodi népi játékok) A hagyományokat, a hagyományos értékeket közvetítjük az „Így tedd rá” program elemeivel is.

II.2.2.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszközei: rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka különböző fajtái, műalkotásokkal való ismerkedés. A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válhat.

Célunk:

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

A nap minden szakában elérhetőek a vonzó, önkifejezésre, alkotásra, cselekvésre ösztönző eszközök.

- Az alapvető technikák bemutatása, megismertetése, az önkifejezés elősegítése, fantáziájuk megjelenítése.
- Tehetséges gyermekek kibontakoztatása. (Ügyes kezek szakkör)
- A gyermekek szép iránti nyitottsága, esztétikai érzékenységük alakítása, ízlésformálása.
- Finommotorika fejlesztése, írás előkészítés
- A tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozások, a spontán beszéd formáinak fejlesztése.

A tevékenység tartalma:

A vizuális nevelés során a gyermekek megismerkednek:

- rajzolás,

- festés,
- mintázás, építés-téralakítás,
 - különféle anyagokkal (papír, textil, fonal, anyag, agyag, gyurma, fa, természetes anyagok stb.) való bánásmód, változatos technikáival, az ehhez szükséges eszközökkel való gyakorlás során.
- Az anyaggal való játék öröme, az alkotás élményét megélt gyermek számára kezdetben nem az eredmény, hanem a tevékenység a fontos. A tevékenységnek van ugyan kézzel fogható, látható eredménye, de ennek értékelése csak a megerősítés, ösztönzés szándékával történik. Az óvodapedagógus szerepét ezek a tevékenységek nem nélkülözhetik.
- A szülők bekapcsolódására és közreműködésére sok lehetőség van a környezetalakításban, a kézművességet folytató felnőttek munkájának, alkotásainak bemutatásában. A gyermekek munkáinak megbecsülését szolgálják a kiállítások és felhasználásuk a környezet szépítésében. Az óvodapedagógus ízlése, mint modell, követendő példaként hat a gyermekekre. Ezért a csoportszoba színvilága, a tárgyak és dekorációk legyenek mértéktartóak, ízlésesek.
- A csoportszoba külső megjelenésében is tükrözze az évszakot, a gyermekek speciális érdeklődését, a játéktevékenység, illetve projektek témáinak alakulását.
- A vizuális látásmód szélesítését szolgálják: a kiállítások, múzeumlátogatások, valamint a műalkotások bemutatása, megismertetése.
- Egész nap folyamán rendelkezésükre áll a vizuális technikák gyakorlására szolgáló valamennyi eszköz. Mindez biztosítja erőteljes színhasználatuk és formai ábrázolásuk kibontakoztatását.

II.2.2.7. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés az anyanyelvi nevelés fontos eszköze, mely érzelmi biztonságot, élményeket nyújt a gyermekek számára.

Célunk:

- Olyan irodalmi élmények nyújtása, mely hozzá segíti a gyermekeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatainak megismeréséhez, a lehetséges, megfelelő viselkedésformák elsajátításához.
- A belső igény kialakítása az irodalmi élmények örömteli befogadására
- A klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetésével a multi- és interkulturális nevelés megvalósítása.

Feladataink:

- Mesék, versek, mondókák igényes kiválasztása a gyermekek életkorának és érdeklődésének megfelelően. Irodalmi anyagunkat a magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok, szólások, gazdag tárházára építjük.
- A meséléshez, verseléshez megfelelő nyugodt légkört alakítunk ki, az ehhez kapcsolódó csoportbeli hagyományok figyelembevételével (mesepárna, gyertya... stb.).
- Mesélés közben személyes kapcsolat kialakítására törekszünk, vagyis a tekintet, mimika, hanglejtés fokozza a meseélményt.
- A versek, mondókák dúdolók, ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével, nyújtsanak a gyermekeknek érzelmi élményt.

- Teret biztosítunk az irodalmi élmények megjelenítésére (művészetek eszközeivel, dramatizáláshoz szükséges kellékekkel),
- dramatizálással, bábozással, saját vers és mesealkotással.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása,
- A gyermeki beszéd- kommunikáció fejlesztése, beszédfejlesztő módszerek alkalmazása.

A tevékenység tartalma:

- Mindennap kezdeményezünk mikro-makrocsoportokban mese- és vershallgatást, mondókázást, továbbá jó alkalom az elalvás előtti mesélés.
- Csoportjainkban a nagyok szívesen hallgatják a kisebb gyermek számára választott irodalmi anyagot, ugyanakkor fejlettségük és érdeklődésük figyelembevételével hosszabb, folytatásos történeteket és elbeszéléseket is mondunk.
- A gyermekek által készített eszközök felhasználása bábozáshoz, dramatizálásához, a kitalált történetek eljátszása, bemutatása.
- A mesekönyvek megbecsülése, gyűjtése és kölcsönzési lehetőség biztosítása.
- Alkalmanként egy-egy szülő, nagyszülő felkérése gyermekkori élményeinek, kedvenc meséinek elmondására.

II.2.2.8. A külső világ tevékeny megismerése

Ez a feladat tartalmi szempontból két, egymástól elválaszthatatlan tapasztalati kört foglal magában.

A.) Az első kör: a tárgyi, természeti környezettel, a jelenségekkel, folyamatokkal, anyagokkal kapcsolatos tapasztalatoktól – a társadalmi környezet történéseinek érzékeléséig terjed.

B.) A második kör: a környezetben, a tevékenységekben, az élethelyzetekben szerezhető matematikai tapasztalatokat integrálja.

A) Élő-élettelen környezet

A külső világ megismerésének elsődleges forrása, maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, mely sokféle információt hordoz, s melyet a felfedező, kereső probléma érzékeny gyermek több oldalról megtapasztalhat.

Célunk:

- Olyan szokás- és viselkedési formák kialakítása a célunk, melyek meghatározzák a természeti és emberi környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítását.
- A természet védő-óvó, környezetét szerető ember nevelése.
- A szerzett ismeretek, tapasztalatok holisztikus látásmód köré rendezése.

Feladataink:

- A tapasztalatszerzéshez szükséges sokoldalú lehetőség biztosítása, valóságos élményekhez való juttatás.
- A kereső tapasztaláshoz különféle eszközök biztosítása, a gyermek kíváncsiságának ébrentartása.
- Érdekes jelenségek létrehozása, a jelenségek mögötti összefüggések magyarázata („koherens” világkép kialakítása).

- Az integrált témafeldolgozást segítő tevékenységek indukálása (élmények felelevenítése beszélgetéssel, a tevékenységközpontok összekapcsolására ösztönzés).
- Gyermek kezdeményezéseit segítő feltételteremtés (milyen eszközök szükségesek, hogyan szerezhető be, készíthető el).
- Tapasztalatok megfogalmazásának segítése, a szókincs bővítése.
- A természeti, a társadalmi környezethez való pozitív hozzáállás megalapozása személyes példamutatással, A tiszta, gondozott, esztétikus környezet kialakítása a gyermekekkel közösen.

A tevékenység tartalma:

A külső világ megismerését szolgálják a valóságban végzett megfigyelések:

1. Társadalmi lakóhely, családok otthona, intézmények, szülők munkahelye, szülőföld,
2. Természeti - óvodánk udvara, környéke a helyi természeti adottságok (Bükk hegység, Vadaspark, Lillafüred, Szinva patak... stb.)

A valóságban szerzett tapasztalatok reprodukálása, a jelenségek előidézése a természettudományi központban és a homok-víz asztal mellett folytatódik. A gyermekek gyűjteményei, a folyamatok, a különféle anyagok és jelenségek közvetlenül is tapasztalhatóak, a tudatosan biztosított eszközökkel a gyermekek „kísérletezhetnek”, próbálkozhatnak: nagyító, térkép, földgömb, szakkönyvek, mérleg, dugók, ... stb. A megfigyelések rendezésére a gyermekek képeskönyveket, „tematikus tablót” készítenek. A környezetismeretre nevelés során a tűz, víz, föld, levegő témák keretében a gyermekekkel feldolgozzuk az élő és az élettelen világot. Megismerkednek a társadalmi élet összetevőivel, hagyományaival, szokásaival, szociális normákkal, értékítéletekkel. A források feltárásában, az előkészületekben, a szervezésben a gyermekek és a szülők aktívan részt vehetnek. Kiemelt jelentőségű a természet, az élővilág szeretetére és a környezetvédelemre nevelés. A gyermekek aktívan részt vesznek a környezetünk alakításában, növények, állatok gondozásában. Személyes példamutatásunkkal naponta gyakorolhatják a környezettudatos magatartást (nem szemetelünk, nem bántjuk a fák ágait, etetjük a madarakat... stb.). Olyan hagyományokat építünk be az óvodai életbe, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét: állatok, víz, föld, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap.

Óvodánk környezetének lakóit is bevonjuk, környezetünk szebbé tételébe, annak megóvásába.

B) Matematika

A külső világ megismerése során matematikai tartalmú ismeretek birtokába jut a gyermek. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére.

Célunk:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez, természetes kíváncsiságaihoz igazodva.

Feladataink:

A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása. A környezet megismerése

közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek, így természetes módon ismerkednek meg a matematikai fogalmakkal. A matematikai kifejezések fokozatosan beépülnek a beszédükbe, felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat. Fejlődik tér, sík és mennyiség fogalmuk.

A tevékenység tartalma:

1. Tájékozódás a térben és a síkban tárgyak, személyek segítségével.
2. Téri viszonyok észlelése (irányok).
3. Személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, saját szempontok alapján
4. Mennyiségek összehasonlítása, összemérése, számolási készség alapozása.
5. Összetartozó dolgok megfeleltetése.
6. Sorba rendezés sok szempontú megközelítésben.
7. Sorok kiegészítése (soralkotás).
8. Sorba rendezett elemek helye a sorban, a sorszámok szerepe az elemek helymeghatározásában.
9. A matematikai műveletek előkészítése (mérések különböző egységekkel, a számosság változásainak észlelése, manipuláció geometriai formákkal térben-síkban).
10. Matematikai műveletek: mérés, becslés, számolás (különböző anyagokkal, mérés alapegységekkel, időmérés mérőeszközökkel).

A matematikai tapasztalatokhoz megfelelő problémahelyzetet sugalló környezetet, eszközöket kell biztosítani (tárgyak, tárgyképek, piktogramok).

A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet: a szabályjátékokban, társasjátékokban, a térben, élethelyzetekben. A manipulációs tevékenységközpontban a gyermekek rendelkezésére állnak azok az eszközök, amelyekkel egyénileg is tevékenykedhetnek, illetve az óvodapedagógus közreműködésével részképességeik fejleszthetők.

A homok-víz asztali tevékenységek alkalmasak az anyagokkal való ismerkedésre, mérésre. Az építőtevékenység központjában elhelyezett építőelemek a spontán tapasztalatokat bővítik és alkalmanként jól használhatók a térbeli matematikai játékokhoz. A tevékenységközpontok bármelyikében van mód a spontán és felajánlott tevékenységben matematikai tapasztalatokra.

A kezdeményezett helyzetek, konkrét tevékenységek során a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek, (pl.: tárgyak tömegének összehasonlításával, ... stb.). A gyermekek egyéni fejlettségétől függően van szükség a matematikai műveletek indirekt módon történő modellezésére. A műveltségtartalom integrált megközelítéséből következően a zenei, az ábrázoló tevékenységnek éppúgy lehet matematikai, környezetismereti tartalma, mint a matematikai játékoknak.

II.2.3. A családok bevonása az óvodai életbe

A Lépésről- Lépésre óvodai program harmadik alappillére a családok bevonása az óvodai életbe. Az óvodák hagyományos, jó együttműködését új szemlélettel és új formákkal gazdagíthatjuk. Az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik. A társadalmi folyamatok nem kívánatos hatására és egyéb okok miatt a családok funkciói sérülhetnek. Óvodánknak át kell vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat is, a gyermekek érdekében. A jól működő

családok szokásainak, értékrendjének megismerése számunkra ugyanolyan fontos, mint a krízishelyzetben lévő családoké. Lényeges a családokhoz közeledés szemlélete. Kellő tapintattal és körültekintéssel segítjük, hogy a családokban a szülők feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék. Ezt kívánja meg a gyermekek érdeke, a nevelőmunka sikeressége.

a.) A szülők óvodai életbe való bevonásának pedagógiai hatásai:

A szülők felelősségérzete megnő azáltal, hogy közvetlenül is megélik az óvodai életben az óvodapedagógusok felkészültségét és a gyermekük fejlesztésére tett erőfeszítéseit. Bővül pedagógiai, pszichológiai tájékozottságuk. Mintát láthatnak a nevelési helyzetek megoldására, elsajátíthatják az óvodapedagógusok attitűdjeit. Az óvodában gyermekével együtt játszó szülő megtanulhatja, hogyan lehet otthon is érdekes tevékenységeket szervezni. A szülő alkalmanként beegíthet a szervezési és gondozási feladatokba. Az együttműködés, együttes tevékenység során a szülők sok információt szereznek gyermekükről. A szülők érdekes gyűjteményeikkel gazdagíthatják a csoport tapasztalatait. A problémákkal magukra maradó szülők, társakra találhatnak, bátorítást és segítséget kaphatnak az óvodai ismeretségek kapcsán, a hasonló sorsúaktól. Az óvoda feltételrendszerének javításában aktívabban részt vállalnak azok a családok, amelyek jobban kötődnek az intézményhez.

b.) Intervenciós gyakorlat: a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásai

A komplex beavatkozási stratégia, fejlesztési terv kidolgozása a helyi szükségletek alapján. A stratégiai terv tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (az óvodapedagógusok speciális képzségeinek kihasználása, a logopédus, pszichológus, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, szülői klub, fogadó óra, játszó délután).

c.) A családokhoz közeledés jellemzői:

Az óvodapedagógus erősíti a szülő kötelességérzetét azzal, hogy hangsúlyozza a család pótolhatatlanságát. Feltételezi, hogy minden család közvetít értékeket valamilyen mértékben. *A szülő partner a nevelésben*, akinek igényei és szükségletei vannak. A szülővel szemben nincsenek előítéletek. A gyermekek fejlődéséről fél évente az óvoda rendszeres információkat ad a személyes beszélgetések során. A szülőknél jogaik vannak, s azokat a gyermekek érdekében érvényesíthetik.

d.) A családok bevonásának alapszabályai:

- Az óvodapedagógus tekintettel van az alábbiakra: az óvodában a nevelés nem bízható a szülőre. A szülő egészségi állapota nem veszélyeztetheti a gyermekek egészségét. Az óvodapedagógus nem hagyhatja magára a szülőt a gyermekekkel.
- A szülőre vonatkozó szabályok: bizalmas információkat nem adhat ki illetéktelen személyeknek. Nem nyilváníthat véleményt mások gyermekeiről.

A családok bevonásának formái:

- A passzív részvételt vállaló szülő jelenléte a csoportban, elsősorban a saját gyermekének megfigyelését szolgálja. A gyermekek óvodai magatartásának közös elemzése különösen fontos

nagyobb lemaradások, vagy problémák esetében. A munkanélkülivé váló szülő mentális támogatást kap az óvodapedagógustól, ha érzi, hogy szükség van rá, hogy fontos személy.

- A passzív-segítő szülő közreműködik a gyermek beszoktatásában, elsősorban a benntartózkodásra vállalkozik, és részt vesz a saját gyermeke gondozásában (bekapcsolódik a gyermekével való foglalkozásba speciális szakember támogatásával).
- Az aktív-segítő szülők azok, akik alkalmanként, vagy előre tervezve, közreműködnek a gondozásban a közös élmények biztosításában, egyes tevékenységekben (kézimunka, kézművesség, hagyományápolás, sütés, főzés... stb.). Az óvodapedagógus egy táblán jelezheti előre azokat a napokat és tevékenységeket, ahol a szülők, közreműködésére számít. A feladatok megjelölésével segíti a szülők döntését.

Az óvodai életbe bevont szülővel nem lehet az óvoda törvényben biztosított személyi feltételeinek hiányát pótolni.

A szülők bevonása az óvodai nevelés programjába

A családok sokféleségéből következően szokásaik, szükségleteik és a kapcsolatfelvétel is eltérő lehet. Változó a szülők szabadideje is. A kapcsolattartás stratégiájának vannak informális és formális változatai:

- ismerkedő látogatás az óvodában,
- reggeli, délutáni találkozások,
- telefonhívás
- szülői értekezletek, fogadóórák
- hirdető táblák (információk közlése, együttműködést köszönő tábla... stb.),
- SZMK, mint szülő érdekképviselet,
- Közös szabadidő programok (kirándulások, sportdélután, stb.),
- Közös ünnepek és az előkészületekben való részvétel. (Az óvoda hagyományos ünnepei, Karácsony, anyák napja, Gyermeknap).

Az óvoda lehetőségeitől és a családok szociokulturájától függően, az együttműködés formái tovább bővíthetők.

Az óvodapedagógusok felkészülése a családok fogadására

A családból az óvodába való átmenet könnyítése érdekében fel kell oldani a szülők, a gyermekek félelmeit, szorongásait. Ezt a többségnél az első elválás ténye okozza. A szülőket meg kell ismertetni a programmal, az óvodával és a nevelőtestülettel. Elő kell készíteni a befogadást. Az óvoda is felkészül a gyermekek fogadására, a család, a gyermekek megismerésével, a vonzó tevékenységek szervezésével, az érzelmi biztonságot jelentő óvodapedagógusok munkájának összehangolásával. Az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége, a törvények, az óvodai dolgozók felelősségérzete garancia arra, hogy az együttműködésben képesek eldönteni, melyik megoldás a hatékonyabb.

II.2.4. Családgondozás és szociális munka

Pedagógiai programunk negyedik pillére a családgondozás, illetve a családokkal végzett szociális munka.

A problémák megoldása már túlmutat a köznevelési törvény óvodapedagógusok számára meghatározott gyermekvédelmi feladatain.

Felismertük, hogy vállalnunk kell plusz feladatokat a családok gondjainak segítésébe.

Lehetőségeink a családsegítésben

- kellő empátiával a családok megismerése, bizalmi légkör kialakítása,
- a másság, etnikai hovatartozás tolerálása, a nyitott, szociálisan érzékeny intézményben
- a szülők óvodai életbe való részvételének biztosítása - mintaadás a gyermekek otthoni napirendjének kialakításához – összehangolt pozitív hatás megteremtése az együttnevelésben.
- segítő kapcsolat kialakítása
- családok megértésére törekvés a társadalmi hatások, folyamatok nemkívánatos hatásainak ismerete /munkanélküliség, elszegényedés/
- családon belüli funkciózavarok felismerése
- a családok sokféleségének, sokszínűségük tolerálása, értékek felismerése, felismertetése
- az óvodai szociális segítő bevonása
- óvodapszichológus bevonása

A gyermekvédelméért minden óvodapedagógus felelős. A gyermekvédelmi munkát a tagintézményvezető koordinálja.

Feladatai:

- - „szülői kör” munkájában való részvétel
- - gyermekvédelmi munka ellenőrzése

II.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődésének elengedhetetlen feltétele az óvodai élet alapos, átgondolt megszervezése, a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezése. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekekben. A gyakorlati megvalósítást a folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

Az óvodai programunkat vegyes életkorú vagy részben osztott csoportokban valósítjuk meg. Ez a csoportalakítási forma pedagógiai gyakorlatunkban már bevált, a szülők támogatását is élvezzi. Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építve választjuk meg a felajánlott tevékenységek formáit.

TERVEZÉS

TERVEZÉS HOSSZABB TÁVRA

PROJEKTTERV: A célkitűzések, témakörök, feltételek, közös élmények átgondolását jelenti. Itt történik a témakör felbontása tevékenységközpontokra. Komplex, „nem szűk ismeretfeldolgozást jelent, hanem kiterjed a csoportbeli szokások, magatartásformálás átgondolására is.

A tervek, programok team munkában készülnek.

Résztvevők:

- az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok
- alkalmanként dajka, szülő, akinek a bevonását előre tervezzük

Ez a terv biztosítja a tervezési folyamatok átgondolásával a nevelők zavartalan és konfliktusmentes együttműködését.

Ez egy mobil terv, vázlat, mert a gyermekek fejlődésétől függően folyamatosan alakul.

FEJLŐDÉS NYOMONKÖVETÉSE: A hosszabb távú tervezés részét képezi: az egyéni fejlődés, és fejlesztés dokumentációja. Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző dokumentum, amely 3-7 éves korig kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is. A szülőket félévenként tájékoztatjuk a gyermekük fejlődéséről

TERVEZÉS RÖVIDTÁVRA

HETIREND

és

HETITERV

NAPIREND

és

NAPITERV

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőktől függően rugalmasan változnak.

NAPIREND

A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi. A stabil pontokat, a rendszerességet, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések időpontja, a szabad levegőn tartózkodás, a játéktevékenység időtartama... stb.) A rugalmasság vonatkozik a reggelizés, tízóraiás módjára, az eltérő egyéni alvásigény figyelembevételére, a gyermek alapvető biológiai szükségleteinek rugalmas kielégítésére. Az évszakhoz igazodó napirendben az időkeretek rugalmasan alakíthatók (pl. a szabad levegőn tartózkodás). A játékidő biztosítása, különösen a téli hónapokban, amikor a gyermekek több időt töltenek a csoportszobában, és kisebb a mozgástér, nagyon fontos.

NAPITERV

A heti terv a napi feladatokat is tükrözi, ezért napi terv készítése nem szükséges

HETIREND

A hetirendben, a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, és ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.

A hetirend az óvodapedagógusok által felajánlott tevékenységeket tartalmazza, amelyek:

- választhatók
- kötelezően választhatók
- kötelezőek

Az aktív dajkai segítség a tevékenység közötti választás lehetőségét bővíti, kisebb létszámú mikrocsoportok párhuzamos, egy időben történő tevékenykedtetésre ad lehetőséget/. A gyermekek a kezdeményezett helyzeteket szabadon tovább fejlesztik, és összekapcsolhatják más tevékenység-központban folyó játékkal.

HETITERV

A hetirend egy keret, amelyet tartalommal a hetitervben töltünk meg. Itt tervezzük meg a tevékenységközpontokban szervezendő játékokat és a játékos tanulást biztosító folyamatokat.

Itt kerül sor a feltételek átgondolására:

- a komplex fejlesztési téma meghatározására,
- a tématerv, projektterv megnevezésére,
- a célok megfogalmazására,
- a nevelési területek fejlesztési témájának, feladatainak kitűzésére.

II.4. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az óvodai életünkben jelentős szerepet töltenek be az óvoda hagyományos ünnepei, népszokásai, jeles napjai, megemlékezései. Családjaink állapota, az elszürkülő családi élet, a hagyományok ápolásának hiánya még inkább indokoltá teszi az óvodai ünnepi szokásaink megőrzését.

Az óvodapedagógusok a közös óvodai ünnepek, rendezvények és programok megvalósításában együttműködnek, és szakmai támogatást nyújtanak egymásnak.

II.4.1. Ünnepeink

Közös óvodai ünnepek

- Mikulás,
- Karácsony,
- Március 15.
- Farsang
- Anyák napja,
- Gyermeknap
- Nagycsoportosok búcsúzója

Csoportok ünnepei

- születésnapok megünneplése

II.4.2. Megemlékezéseink

Óvodásainkkal megemlékezünk:

- Madarak és fák napjáról,
- Állatok világnapjáról,
- Föld napjáról

A megemlékezés kapcsán vetélkedőt, kirándulást szervezünk.

Feladatunk a környezettudatos magatartás megalapozása.

Célunk, hogy kialakítsuk a gyermekekben a környezet tisztaságának igényét, hogy óvják, védjék a növényeket, szeressék az állatokat.

II.4.3. Az óvoda rendezvényei

- báb előadások,
- óvodai kirándulások,
- sport programok.

II.5. Szolgáltatásaink

- Hittan foglalkozások

Célja: A szülői igények kielégítése

- Bozsik Foci

Célja: mozgásfejlesztés

III. Esélyteremtés, Esélyegyenlőség

Esélyteremtés / a HH és HHHH gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése /

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Az esélyteremtő munkában az óvodapedagógusok, a pedagógiai asszisztensek és a dajkák egyaránt részt vesznek.

Célunk: A hátrányos helyzetű gyermekek eredményes nevelése, óvodai beilleszkedésének, sikeres iskolakezdésének támogatása.

A tanulási zavarokat megelőző (preventív) támogató, minőségi és befogadó nevelés-oktatáshoz való hozzáférés folyamatos javítása, az oktatási egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint – esélyteremtő óvodai fejlesztő programok kidolgozásával és (tovább) fejlesztésével.

Feladatunk:

- hogy az általunk ellátott gyermek, hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére is segítséget nyújtunk.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek – olyan gyermekek, akiknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési-oktatási szükségleteik vannak, ezért a speciális nevelési-oktatási szükségletekhez, sajátosságokhoz egyénenként igazodó bánásmódot igényelnek az óvodában

III.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sérült gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akarat erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi és személyi (pedagógiai asszisztens) feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az esélyteremtő fejlesztésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítéseként és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglettel igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,

- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák – a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint – vehetik igénybe az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek típusai sérülésspecifikumaik alapján

- mozgásszervi fogyatékos /mozgáskorlátozott /
- látássérült,
- hallássérült,
- enyhén értelmi fogyatékos,
- középsúlyosan értelmi fogyatékos,
- beszéd fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral küzdő,
- fejlődés egyéb pszichés zavarával /súlyos tanulási, figyelem – vagy
- magatartásszabályozás zavarral/ küzdő gyermek.

III.2. A Tehetséges gyermek

Az óvoda feladata:

- korai tehetség-felismerés, tehetségazonosítás, amelynek során a tehetség életkori megjelenését figyelembe kell venni,
- a tehetséges gyermek személyiségfejlődésének támogatása, szükség esetén további megsegítésre irányítás,
- tanácsadás, támogatás a szülőnek,
- konzultáció a pedagógus részére,
- speciális tehetségprogramban való részvételre javaslat adása,
- a tehetségazonosítás, a tehetséggondozás feladatát ellátó pszichológus szakmai kapcsolatot tart a feladat ellátási körzetében működő tehetségfejlesztő programok vezetőivel és az óvodapszichológussal.

Tehetséggondozás

Magyarországon kiemelkedő helyen áll a tehetséggondozás.

Az intézmény helyzetelemzése után, 2011-ben elindítottuk az Országos Tehetségpontba való regisztrációt, mely 2013-ban sikeresen megvalósult.

A tehetséggondozáshoz a személyi feltételek adottak. Több pedagógus is rendelkezik tehetséggondozó tanfolyammal, és pszichológus is dolgozik intézményünkben.

A tehetséggondozás formái:

- A gyermekcsoport életébe beépített egyéni tehetséggondozás
- Óvodai szinten történő csoportos fejlesztés különböző területeken

Fejlesztendő területek:

- gyermekek erős oldalának fejlesztése

A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezek elmélyítésében. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem hogy a sokféle dolgot megismerve, kialakíthassa későbbi érdeklődési irányait. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a „játék mindenek felett.” elvét figyelembe véve. Fontos a nyugodt körülmények megteremtése, tárgyi feltételek biztosítása, Kerüljenek előtérbe a logikai, szellemi játékok, tevékenységek.

- gyerekek gyenge oldalának fejlesztése

Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalának diagnosztizálása után, szakember segítségével fejleszteni kell. Problémák adódhatnak a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is.

- légkör javító tevékenységek

Ezek a gyerekek általában jó szociális érzékkel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték. Különböző játékokat, foglalkozásokat kínálunk számukra: gazdagító kiscsoportos foglalkozásokat.

Feladataink:

- felismerni a kreatív gyerekeket
- ösztönözni, motiválni kreativitásukat
- elkallódás elhárítása
- harmonikus, folyamatos fejlesztés
- változatos nevelési eszközökkel segíteni fejlődésüket
- szükség esetén önbizalom növelése
- képességeik alkalmazása
- a tehetséggondozás, az esélyegyenlőség növelését szolgálja
- Pályázati lehetőségek kiaknázás

Tehetségfejlesztés területei:

- művészeti (zenei, vizuális, irodalmi)
- mozgás

Azt kívánjuk elérni, hogy a gyermek egyéni képességei optimumán teljesítsen, és ez tudatosodjon is benne.

Nagyon fontos alapelvünk: a tehetséges óvodás elsősorban gyermek, akinek elsődleges tevékenysége a játék, éppen ezért feladatunk, hogy élmény dús környezetet teremtsünk számára.

III. 3. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 67/A. § (1)-(2) bekezdése alapján

- (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- c) * a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

- (2) Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a) -c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

- b) a nevelésbe vett gyermek,

- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása, elfogadtatása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás és feladatmegoldó képességeket, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét
- Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére
- Differenciált fejlesztés, fejlesztő pedagógiai foglalkozások
- Egészségnevelés
- Élményszerző kirándulások szervezése, részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása
- Pályázatok figyelése
- Multikulturális ismeretnyújtás: életvezetés, cigány irodalom, a cigányság történet

-
- Tehetséges gyermekek fejlesztése
 - Szülőknek felajánlott segítség
 - Sportolási lehetőség az óvodában
 - Szülői kör: Játékos ismeretterjesztő klubfoglalkozások
 - Szülőkkel közös programok (pl. kertgondozás, Nyíltnapok, Közös ünnepek,)

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek:

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet.

Feladataink:

- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása,
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel: Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat, civil szervezetek
- Óvoda-iskola átmenet támogatása
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése.
- Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás)
- Tankötelezettség halasztásával kapcsolatos ügyintézés civil szervezetek bevonásával
- Külföldre költözés esetén a gyermek jogviszonyának szüneteltetésével kapcsolatos ügyintézés segítése
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (Szülői Kör)

A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.

IV. Az Óvoda kapcsolatrendszere

IV.1. Partnereink

Az óvoda nyitott modelljéhez hozzátartozik az óvoda környezetével való nyitott együttműködés, kapcsolattartásunk-rendszerünk

A szakértői bizottsággal való kapcsolattartásunk területei:

- magatartási és értelmi zavarok kiszűrése, fejlesztőprogramok tartása az arra rászoruló gyermekek részére, iskolaérettségi vizsgálatok végzése.

Oktatási Hivatal Miskolci Pedagógiai Oktatási Központ

- A kapcsolattartásban főszerep jut a továbbképzések terén. Szaktanácsadói munkájukat szükség szerint igénybe vesszük.

Gyermekvédelmi szervezetekkel való kapcsolattartásunk területei:

- Családsegítő Szolgálat és a Gyermekjóléti Szolgálattal való tartalmas együttműködés.
- Lehetőség szerint a Szülői Kör működtetésébe bevonjuk a Családsegítő Szolgálat szakemberét, aki segíti a szülők és gyermekek szociális és mentál-higiénés problémáik megoldását, családgondozási feladatok ellátását.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartásunk a törvényi előírásoknak és a helyi szabályozásoknak megfelelően alakul.

Az óvoda orvosával, fogorvosával és védőnőjével való tartalmas kapcsolat nélkülözhetetlen a helyi program megvalósításának folyamatában. E kapcsolattartás során kiemelt hangsúlyt kap az egészséges életmódra nevelésben való együttműködés, mely egyrészt a gyermekekre, másrészt a szülőkre irányul.

1. a gyermekek felé: testi fejlettségük felmérése, fertőző - járvány jellegű betegségek megelőzése (tetű, ótvar stb.) esetleg kezelése,
2. a szülők felé: felvilágosító-megelőző feladatok stb. - ennek színtere a Szülői Kör

Az óvodapedagógus, az infokommunikációs eszközök és a különböző online csatornák használatával is erősíti kapcsolatát, együttműködését a partnerekkel

Az óvoda partneri kapcsolatai közül, a szülőkkel való kapcsolattartáson túl, kiemelt jelentőségű az iskolákkal való kapcsolattartás.

IV.2. Az óvoda iskola átmenet

Együttműködés az iskolákkal az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.

Az iskolai kompetenciák közül a szövegértési-szövegalkotási, matematikai, életpálya építési, valamint szociális, életviteli és környezeti kompetenciák előkészítése valósul meg az óvodában.

Célunk:

Az egymásra épülés érvényesítése a nevelés folyamatában.

A gyermekek kudarc nélküli átmenetének segítése, érzelmi ráhangolása, a gyermeki kíváncsiság, aktivitás ébrentartása és kielégítése a kreativitás elősegítése a kompetencia érzés kialakítása.

Feladataink:

Iskolalátogatások szervezése, óvodai pedagógiai nevelő munkánk megismertetése az iskola pedagógusaival, szakmai konzultációk, közös játszótérak úgy az óvodában, mint az iskolában. Konzultáció az iskolával az óvodai kompetencia alapú nevelésről, az iskolába érkező gyermek átmeneti állapotának jellemzőiről, valamint a gyermekek iskolai előmenetelének uránkövetése.

Alkalmat adunk a szülők és iskola pedagógusok találkozására.

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

A szülők tájékoztatása a kimenő gyermekek aktuális fejlettségéről (fejlődésének nyomon követése félévente).

Az óvoda kapcsolatrendszerei:

Szülői Kör havonkénti megrendezése

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése. Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása. A hatékonyabb nevelés érdekében fontos, és az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Célunk az együttműködés terén:

- a családok megismerése a gyermek fejlesztéséhez
- folyamatos kétoldalú kommunikáció, melyet számos módon elősegít az intézmény, igazodva a család nyelvhasználati jellegzetességeihez
- együttműködés és az ismeretek, információk rendszeres cseréje
- a gyermekneveléshez nyújtandó segítségadás koordinálása
- a kölcsönös bizalom megteremtése szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén:
- az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése.
- az együttműködés szabályainak betartása,
- a közös célok megvalósítása a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében.
- a tanulási tevékenységek és tanulási lehetőségek kialakítása és fenntartására az otthoni és a szabadidős környezetben is
- kapcsolattartás a segítő szakma képviselőivel
- hosszú távú együttműködések építeni az intézményekkel;
- támogató kapcsolatokat létrehozni a többi szülővel.

VI. Gyermekvédelem

Gyermekvédelem

Gyermekvédelmi munkánkat az alábbi dokumentumok segítik:

- Az 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- MIÓVI Nyitnikék Tagóvodájának Pedagógiai programja és Munkaterve

Gyermekvédelmi munkánk céljai:

- Az óvodánkba érkező, szociális helyzetükből adódóan lemaradást mutató gyermekeink az iskolai életet egyenlő eséllyel kezdjék iskolás társaikkal,
- A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése pozitív hatásrendszer és az alapvető szükségletek kielégítésének biztosításával,
- Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek önmagukhoz képest eljussanak a fejlődőképességük optimális fokára, mellyel biztosítjuk, hogy fogyatékoságunknak megfelelő iskolában kezdhessék el iskolai életüket,
- Legyen természetes gyermekeink és a felnőtt dolgozók körében a „másság” elfogadása.

- Célunk, hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával intézményünk biztonságot nyújtó természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hovatartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől.
- A differenciált módszerek eszközök alkalmazásával, alapozódnak meg az életben való eligazodást segítő alapkészségek. A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak az erőlépésükhöz, szükséges képességekhez, ismeretekhez. Az együttnevelés célja a teljes integráció.

Célunkat leginkább azzal érzük el, hogy már hároméves koruktól óvodába járnak a körzetünkbe tartozó gyermekek. Az óvodában biztosítjuk számukra a nevelő-fejlesztő légkört, ezzel együtt a szülőkre is hatással vagyunk támogató, segítő, empatikus magatartásunkkal. Gyermekevédelmi munkánkban fő szerepet kap a gyermeki jogok érvényesítése és eredményre juttatása. A gyermekevédelem úgy a programunkban, mint mindennapi munkánkban kiemelt szerepet kap.

A család elsődleges társadalmi közeg, az egy háztartásban, életvitelszerűen együtt élő emberek közössége, ahol a felelősség egymásért az összetartó erő, és a létfeltételek közös megteremtését segíti. A család biztosít teret a személyiség kialakulásához, fejlődéséhez, elfogadásához. Napjainkban a társadalmi-gazdasági folyamatok megváltoztatták a családok szerkezetét, működését, még magát a család intézményét is. Az óvodáinkba járó gyermekek családjában is ezt a tendenciát vehetjük észre (Óvodai helyzetkép). Fellazult családi kötelékek, a családban élő felnőttek felelősségvállalásának csökkenése, a gyermekek nevelési feladatainak áthárítása jellemzi nagyon sok gyermek hozzátartozójának, családjának életét.

Veszélyeztetettnek mondhatjuk az olyan állapotot, amely a gyermek:

- testi,
- értelmi,
- érzelmi vagy
- erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó és a környezete nem biztosítja, gátolja vagy megakadályozza.

Azokkal a családokkal és azon családok gyermekeivel fokozottan kell foglalkozni, ahol az említett állapotok fennállnak. A megelőzés sikerét azáltal lehet biztosítani, hogy már a veszélyeztetettség kezdeti szakaszában el kell távolítani azokat az akadályokat melyek a gyermek fejlődését, gátolják.

A veszélyeztetettség okai:

Környezeti okok lehetnek a családon belül és azon kívül is. Óvodásaink elsősorban a családon belüli okok miatt lehetnek veszélyeztetettek. Oda kell figyelniük azokra a gyermekekre, akiknek szülei elváltak, válófélben vannak, élettársak, a gyermek nem a szülőkkel nevelkedik /nagyszülőknél, más rokonnál/, házasságon kívüli kapcsolatban élő szülő neveli. Persze maguk ezek a tények önmagukban nem veszélyeztetők, de gondozási-nevelési hiányosságokhoz vezethetnek.

Egészségügyi okokból veszélyeztetett lehet a gyermek, ha a családban fertőző beteg él, akit nem lehet megfelelően elkülöníteni.

Anyagi okból veszélyeztetett a gyermek, ha a szülő, nevelő munkaképtelen, csökkent munkaképességű, munkanélküli és kapott jövedelme olyan alacsony, hogy a család eltartására nem elegendő.

Összegezte: a gyermek lehet veszélyeztetett:

- környezeti okok,
- magatartási okok,
- egészségügyi okok,
- illetve több együttálló ok miatt.

Mindezeket igyekszünk felmérni a nevelési év elején:

- óvodai felvételét megelőző „ismerkedő” családlátogatás alkalmával és a
- a gyermek anamnézisének elkészítésekor.

Gyermekeink nevelése csak a családokkal való szoros együttműködés során valósulhat meg. A családok szociális támogatásában lépéseket teszünk, propagálva a családokat támogató akciókat. A speciális szolgáltató intézmények, illetve az önkormányzat nyújtotta lehetőségekről is folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Kapcsolattartás a gyermekvédelemben partner társszervekkel

A közvetlen társadalmi környezetünkben működő társadalmi szervezetekkel és intézményekkel aktív partnerközpontú kapcsolatot építünk ki és tartunk fenn. A kapcsolattartás folyamatos fenntartásáért, hatékony működtetéséért felelős az óvodavezető, az óvoda szociálpedagógusa, a tagóvoda vezető helyettes és a gyermekvédelmi megbízottak. A gyermekvédelemért minden óvodapedagógus felelős.

Partnereink	Partner képviselője	Kapcsolattartás módja	Időkeretek
Szülők	A gyermekvédelmi Gondoskodásra szoruló gyermekek szülei	- megbeszélések, - Szülői Kör - Fogadóóra	Szükség szerint, folyamatosan
Családsegítő és gyermekjóléti Szolgálat	A területért felelős mindenkor munkatársak	- fogadóóra tartása, - Esetmegbeszélések, - Kríziskezelések, - Segélyakciók szervezése, - Jelzések megtétele, - Konzultáció, - ismeretátadás, bővítés	Szükség szerint
Pedagógiai Szakszolgálat	Pedagógiai Szakszolgálat vezetője, munkatársai	- logopédiai ellátás, - egyéni speciális fejlesztő foglalkozások, - beiskolázás előtti felmérés, tanácsadás - szülők számára nevelési tanácsok	Szükség szerint
Az óvoda orvosa és védőnője	Az óvoda orvosa és védőnője	- a gyermekek óvodába való irányítása, - egészségi okból veszélyeztetettek nyomon kísérése	Nevelési év elején és Szükség szerint
Helyi önkormányzati képviselők	Önkormányzati képviselők	- Hátrányos helyzetű családok támogatása, képviselői keretből anyagi lehetőség	Szükség szerint

Partnerünk	Partner képviselője	Kapcsolattartás módja	Időkeretek
		biztosítása a hátrányos helyzet csökkentése érdekében	

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

Minden óvodapedagógus feladata, hogy az észlelést követően haladéktalanul jelzéssel éljen a gyermekvédelmi felelős és a tagintézmény igazgatója felé

A nevelési év elején:

- a tagintézményvezető kijelöli azt a két óvodapedagógust, aki gyermekvédelmi feladatot lát el.
- a kijelölt óvodapedagógusok felmérések készítése az óvodában: szociálisan vagy más módon hátrányos helyzetűekről veszélyeztetett gyermekekről,

A nevelési év során:

- Állandó kontroll a veszélyeztetett gyermekek felett – konzultáció a kolléganőkkel,
- Probléma esetén azonnali jelzés a tagintézményvezetőnek
- A gyermekvédelmi értekezleteken és tájékoztatókon, esetmegbeszéléseken való részvétel
- Folyamatos önképzés, konferenciákon való részvétel, jogszabályok nyomon követése.

Sikerkritérium:

A gyermekvédelmi terv, év végi értékelő elemzése alapján:

- Óvodás gyermekeinket sikerül a családban megtartani,
- A körzetünkben élő valamennyi hároméves gyermek óvodai beiratása megtörténik
- A kudarcmentes iskolakezdés teljes mértékben megvalósul a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek körében,
- A fogyatékos gyermekek 100 %-ban időben a fogyatékoságunknak megfelelő fejlesztő intézménybe kerülnek,
- Dolgozóink mindennapi munkájába teljes mértékben beépül a toleráns, elfogadó, segítő és együttműködő magatartás,
- A kapcsolattartási táblázatban meghatározott kapcsolattartási módok a legteljesebb mértékben teljesülnek.

VIII. Óvodánk dokumentumai

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

Lépésről-Lépésre Óvodafejlesztő program – Országos Köznevelési Intézet Minősített Óvodai Program. 1997.

MIÓVI Nyitnikék Tagóvodájának Munkaterve

A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja

A MIÓVI Nyitnikék Tagóvodája a Csoportnaplót a Pedagógiai Program sajátosságainak megfelelően szerkesztve, nevelési évenként nyomtatva használja

-
- Szokás és szabályrendszer tervezése (Nevelési terv)
 - Időkeret: negyedév
 - Eseményterv-programterv
 - Időkeret: negyedév
 - A tevékenységi rendszer fejlesztési terve
 - Időkeret: hetente, illetve a projektnek megfelelően
 - Óvodai Fejlesztő Program

Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma

Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely 3-7 éves korig kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is.

- Fejlődés nyomon követése: /fél évente/

A hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek esetében:

- Differenciált fejlesztési napló: /hetente/

Felvételi – mulasztási napló

Pontos adatkezelés – naprakész nyilvántartás.

VIII.1. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése,
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése,
- pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése,
- helyi pedagógiai program megvalósulásának nyomonkövetése, ellenőrzése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért a tagóvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata.

Fontos az objektív értékelés, amely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyermekek fejlettségének értékelése és
- az óvodapedagógusi gyakorlati munka szintjén.

A gyermekcsoport fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek és az egyéni munkák áttekintése után közös konzultációval történik. Mivel a gyermekek megfigyelési adatait folyamatosan gyűjtjük az óvodás évek alatt, ezért az összehasonlítás reális eredményt mutat. A fejlettségi mutatók ismeretében a gyakorlati munka megfigyelése egészíti ki az óvodapedagógusi pedagógiai gyakorlat ellenőrzését és értékelését.

Az óvodapedagógusok pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy munkájuk értékelésével tisztában legyenek, megőrizték a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll

segítségével fejlődjön. A pedagógiai munka ellenőrzésének rögzítése az óvodai csoportnaplóban történik.

VIII.2. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek. Segítik a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazást és a gyermekekhez való igazodást biztosítják.

A gyermekcsoport nevelési – tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. A terv nem megmásíthatatlan, hanem az élethelyzetek, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot.

A tagintézmény igazgató a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi pedagógiai program célját és feladatát. Év végén az óvodapedagógusok szóbeli értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének és egyéni fejlődésüknek alakulásáról. Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követni kell fejlődési ütemüket, jelezni a lemaradásokat és az egyénhez kötődő feladatokat.

Az óvodapedagógusok évente 3 alkalommal rögzítik a megfigyeléseiket, illetve 2 alkalommal fogadóóra keretében, tájékoztatják a szülőket gyermekük fejlődéséről.

A gyermekek tevékenységének ellenőrzése és értékelése során törekedni kell a személyre szabott, konkrét értékelésre, az értékelés módszereinek változatos alkalmazására, az erősségek kiemelésére, a pozitív visszajelzésekre.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum:

Patyi Zoltánné: Óvodás gyermekek fejlődésének nyomonkövetése

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai:

- I. Fiziológiai jellemzők, biológiai szükségletek
- II. Motoros képességek, nagymozgások, Finommozgás
- III. Testséma
- IV. Érzelmi, akaratni képességek
- V. Szocializáció
- VI. Motoros képességek
- VII. Testséma, énkép
- VIII. Értelmi képességek
- IX. Anyanyelvi képességek

A személyiség fejlődésre, a képességek kibontakoztatására, a családi nevelésre, és a szülőkkal tartott kapcsolatokra, a pedagógiai szakszolgálati, szakértői dokumentumokra, az óvodások fejlettségi állapotára vonatkozó megfigyeléseket, tapasztalatokat a Csoportkönyv „Feljegyzés a gyermekekről” fejezetében rögzítjük. A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

E-mail: miovi.vezetoseg@miovi.hu; miovi.titkarsag@miovi.hu; miovi.elelmezes@miovi.hu;

Telefon: +36-46/533-400;

Honlap: www.miovi.hu

A gyermekek az óvodáskor végére, a belső érés, a családi nevelés, az óvodai nevelési folyamat eredményeként elérik az iskolai munkához, iskolai élethez szükséges fejlettségi szintet.

Az iskolaérettség kritériumai:

- testi,
- lelki és
- szociális érettség.

A testi fejlettség jellemzői:

A gyermek életkorának megfelelő fejlettség:

- Első alakváltozás
- Megváltozott testarányok
- Megkezdődött fogváltás
- A látás, hallás épsége.
- A mozgásszervek, statikai funkciók, az izmok kellő fejlettsége.
- Megfelelő teherbíró képesség.
Nagymotoros készségek, a felsőtest és a lábak mozgáskoordináltsága, megfelelő egyensúlyérzék.
- A Finommotorikus készségek, a szem-kéz koordináltságának megfelelő fejlettsége.
- Ismeri a testrészeit, azok funkcióit, védelmét.
- Követi a megismert egészségügyi és higiénés szokásokat.
- Testi szükségletei kielégítését képes szándékosan irányítani.

Lelki fejlettség

A gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készül az iskolába lépésre. Elsajátította a tanuláshoz szükséges alapismereteket, különböző tapasztalatokat, gyakorlati készségeket szerzett. Érzékelése, észlelése tovább fejlődik. Kialakul a megbízható emlékezet.

A gyermek képes:

- Ismeretlen fogalmat nem tartalmazó, egyszerű bővített vagy összetett mondat (kb. 14-16 szótag) visszaadására hallás után,
A hallott rövid mesék, történetek szándékos megjegyzésére, lényeges mozzanatok, cselekvések kérdések alapján történő felidézésére.
- Rendelkezik életkorának megfelelő szóbeli kifejező képességgel.
Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat, érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit szavakba öntve bátran el tudja mondani.
- Megfelelően reagál a szóbeli információkra.
- Odafigyel a felolvasott szövegre. A könyv képeit nézve el tud mesélni egy történetet.
- Az irodalomhoz kapcsolódó tevékenységekben önálló.
Felismeri a beszélt nyelv közötti összefüggést. (érezzen készíttést arra, hogy „majd meg tanulok írni”).

Az óvodáskor végére el kell jutnia a gyermeknek a prekauzális gondolkodási szintről a konkrét gondolkodás szintjére:

- El kell érnie a lényeglátás bizonyos fejlettségét.
- Annak felismerését, hogy az egész részekből áll és részekre bontható
- Elemi fogalmak, ítéletek és következtetések alkotására való képességre, ezen belül bizonyos ok-okozati összefüggések megértésére
- Rendelkeznie kell a térbeni tájékozódás, észlelés alapjaival, alapvető térbeli összefüggéseket felismer.

Az óvodáskor végére a gyermek tisztában van a geometriai ábrákkal és azokat tudatosan használja. Megérti a mennyiségek közötti összefüggéseket, matematikai műveleteket végez (számlálás, hozzáadás-elvétel stb.)

Különböző sajátosságok szerint tud csoportosítani, sorba rendezni.

Képes a sorminták reprodukálására.

Megérti az észleléssel kapcsolatos fogalmakat.

Visszaidézi, s rekonstruálja az események sorrendjét.

Tisztában van az idő fogalmával.

Megfelelő a kez ügyessége, mozgásbeli fejlettsége, mozgások célnak megfelelő irányítása. Fejlett az ábrázoló képessége. Vizualizálja az elképzeléseit. Sokféle írószerszámot használ. Bátran kísérletezik a különböző anyagokkal, eszközökkel.

Az óvodai évek alatt a természet- és társadalmi környezetben alapvető tájékozottságot szerez.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról.

Tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását. Felismeri a napszakokat.

Jól tájékozódik szűkebb lakóhelyén. Ismeri a környezetében élő állatokat, növényeket, azok gondozását, védelmét.

Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.

Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a kisebbségi kultúra és nyelv iránt
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően szókinccsel rendelkezzen
- Ismerjen a cigány kisebbség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat

Szociális érettség

Az óvodai élet végére az egészségesen fejlődő gyermekek készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek az együttműködésre, a megfelelő kapcsolatteremtésre, társaikkal és a felnőttekkel.

Kialakult a feladattudata, feladattartása, ezen belül bizonyos monotónia tűrése, önálló munkavégzésre való képessége.

Legalább átlagos a munkatempója. A feladatok életkorra jellemző (átlagos) időn belül történő felfogására képes.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme: legalább 5-10 percig tartó akaratlagos figyelemre, és a tárgyak, jelenségek lényeges megfigyelésére képes.

Megfelelő az önértékelése, önbecsülése.

Ismeri önmagát, családját és kulturális csoportját.

Ismer cigány kisebbségi szokásokat, hagyományokat és a tárgyi kultúra értékeit, tiszteli és megbecsüli azokat.

Pozitív a hozzáállása magához és másokhoz.

Megbízik önmagában, önállóságot mutat.

Tiszteli saját és mások jogait. Kivárja a sorát. A legtöbb szabályt, szokást képes követni.

Empátiát mutat, megérti és respektálja a különbségeket.

Érzelmait megfelelő módon fejezi ki.

Felelősséget vállal, elfogadja az alternatívákat.

Képes kompromisszumot kötni és párbeszédet használni a probléma megoldására.

Keresi a saját mércéje szerinti szépséget és harmóniát, meghatározza a saját kritériumát a szépségről, harmóniáról.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek** fejlesztése során a nevelés hatására a sérülés arányában a fogyatékos kisgyermeknél is ki kell alakulnia az:

- alkalmazkodó készségnek,
- akarat erőnek,
- önállóságra törekvésnek,
- együttműködésnek.

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

A multi szenzoros fejlesztés magába foglalja a:

- vizuális,
- akusztikus,
- taktilis mozgásos észlelés folyamatait,
- a motoros képességek,
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztését – a fogyatékoság szintjének megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

VIII.3. A Pedagógiai Program ellenőrzése, értékelés

A Pedagógiai Program ellenőrzése, értékelése az átfogó Intézményi önértékelés részét képezi, melyet 5 évente végzünk.

Az értékelés során a pedagógiai programban megtalálható, a célok elérését biztosító, elsősorban pedagógiai folyamatok tervezési, megvalósítási, ellenőrzési és értékelési rendjének tudatosságát, az eredményeknek megfelelő és szükséges korrekciók elvégzésének hatásosságát, fejlesztő jellegét vizsgáljuk.

Az elemzésben, a program bevalásának eredményességének vizsgálatában az intézményvezető és az önértékelést támogató csoport irányításával valamennyi óvodapedagógus részt vesz. A program ellenőrzése, értékelése során építünk a Tanfelügyeleti ellenőrzés tapasztalataira, eredményeire.

VIII.4. Az intézmény, nevelő – fejlesztő munkáját érintő egyéb értékelések

A tagintézmény igazgató éves értékelése az intézményi nevelő-fejlesztő munkáról.

Az éves munka értékelésének alapja a nevelési év:

- Munkaterve,
- Az óvodapedagógusok által elkészített a gyermek csoportokra vonatkozó éves értékelések.

Az óvodapedagógusok önértékelése az alábbi területekre terjed ki:

1. Pedagógiai, módszertani felkészültség
2. Pedagógiai folyamatok tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz szükséges önreflexiók
3. A tanulás támogatása
4. A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség
5. A gyermekcsoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység
6. A pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése
7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás
8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért